

TUSAANNGA

**UKIOQ 2022
PILLUGU
KISITSISITIGUT
PAASISSUTISSAT**

IMARISAANUT TAKUSSUTISSIAQ

SAQQUMMIUSSINEQ

2022 Ukioq pillugu kisitsisitigut paasissutissat 2

Tusaanngamit paasissutissat pingaarnert 2

ATAATSIMUT ISIGALUGU

Ima isikkoqarpoq 3

Qaammatit pingasukkaarlugit saaffiginnissutit 4

Qaammatikkaartumik saaffiginnissutit 5

Attaveqariaatsit 6

Meeqqat, inuusuttut inersimasullu 6

Saaffiginnissutigineqakkajuttut 7

Nunaqarfinniit illoqarfinniillu saaffiginnissutit 8

Kommuni 9

Saaffiginnissutit nukinginnartumik qisuariarfigineqartussat 10

Saaffiginneqqaarnerit uteqqiattumillu saaffiginninnerit 11

Saaffiginneqqaarnermi saaffiginninnermut peqquataasartut 12

Utikattumik saaffiginnissutaasartunut peqquataasartut 13

MEEQQAT INUUSUTTULLU

Saaffiginnittut 15

Qassinik ukioqarneranut agguataarinneq 15

Suiaassutsinut agguataarneri 15

Saaffiginneqqaarnerit uteqqiattumillu saaffiginninnerit 16

Kommuni 17

Najugaq 17

Meeqqat inuusuttunilu saaffiginnissutaasartunut peqquataasut 18

Kiserliorneq 19

Imminut toqunneq 19

Kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornert 19

INERSIMASUT

Suiaassutsinut agguataarneri 21

Qassinik ukioqarneranut agguataarinneq 21

Inuttut inissisimaneq 21

Kommuni aamma najugaq 22

Suliffeqarneq 22

Saaffiginninnermut peqquataasut 23

Kiserliorneq 24

Aappariinnermi ajornartorsiutit 25

Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit 26

Imminut toqunneq 27

EQIKKAANEQ

Eqikkaaneq 28

Periutsit paasissutissallu pitsaassusai 29

2022 UKIOQ PILLUGU KISITSISITIGUT PAASISSUTISSAT

Inuit amerlanerit piffeqartarput inuuneq oqimaatsutut misigalugu, tusarnaarneqarnissamullu pisariaqartitsineq annertusinnaasarpoq. Taamaattumik Tusaannga nunami tamarmi innuttaasunik tapersersuilluni oqaloqateqartarpoq siunnersuisarlunilu. Unammillernartut kisermaattutut misigineqannginnissaat qulakkeerniarlugu, siunnersuisarneq kinaassutsimik isertuussinikkut, oqarasuaatikkut ingerlanneqartarpoq.

2022-ip ingerlanerani Tusaannga sullissinini allisinnissaa anguniarsimavaa, tamatumani ammarsarfiit sivitsorlugit, neqeroorullu ilisimaneqarnerulernissaanut annertunerusumik siammarteraluni. Tamanna 2021-miit 2022-mut saaffiginninnerit katillugu 48%-imik qaffariarnerannik kinguneqarpoq.

TUSAANNGAMIIT PAASISSUTISSAT PINGAARNERIT

2022-MI TUSAANNGAMUT SAAFFIGINNITTUT KATILLUTIK 3.827-IUPPUT

- Meeqqat inuusuttullu 0-miit 17-inut ukiullit, 385-it Tusaanngamut attaveqarput.
- Inersimasut 3.442-rut Tusaanngamut attaveqarput, taakkunani 232-it 18-25-illu akornganni ukioqarlutik.
- Innuttaasut 2.066-it siullermeertumik Tusaanngamut attaveqarput, 1.730-llu ataatsimiit amerlanerusunik Tusaanngamut attaveqarsimallutik.
- Novemberip qaammataani saaffiginnissutinik amerlanerpaanik Tusaannga tigusaqarpoq, saaffiginnissutit 407-iullutik.
- Saaffiginnissutit 102 pinartuupput.
- Innuttaasunit saaffiginnissutit 28-t, imminut toqunnissamut aallarereersimasunik, imaluunniit 48 tiimit iluanni imminornissamik pilersaaruteqartuupput.

Inissisimaffik nukinginnartumik taaneqaraangat isumaqarpoq massakkoqqissaaq, pinasuartoq imaluunniit ilungersunartoq, massakkoqqissaarlu iliuuseqarfigineqartariaqartoq, maluginiarneqartariaqartorluunniit. Inissisimaffik tassangaannaq pilersimasinnaavoq ajortoqaqqunagu ajutoortoqaqqunagulu sukkasuumik qisuariarfigineqartariaqartoq. Tassangaannaq pisut ajornartoornernik assigiinngitsunik, sukkasuumik qisuariarfigisariaqakkanik aallaaveqartarput.

IMA ISIKKOQARPOQ

3.827

2022-MI SAAFFIGINNISSUTIT

2022-mi Tusaanngami siunnersortit nuna tamakkerlugu innuttaasunik ikorfartuiniarluni katillugit 3.827-nik oqaloqateqarpoq. Taamaattumik kisitsisit takutippaat 2021-miit saaffiginnissutit annertuseriangaatsiarsimasut, siunnersortit katillugu 2.577-inik tigusaqarsimallutik.

48%

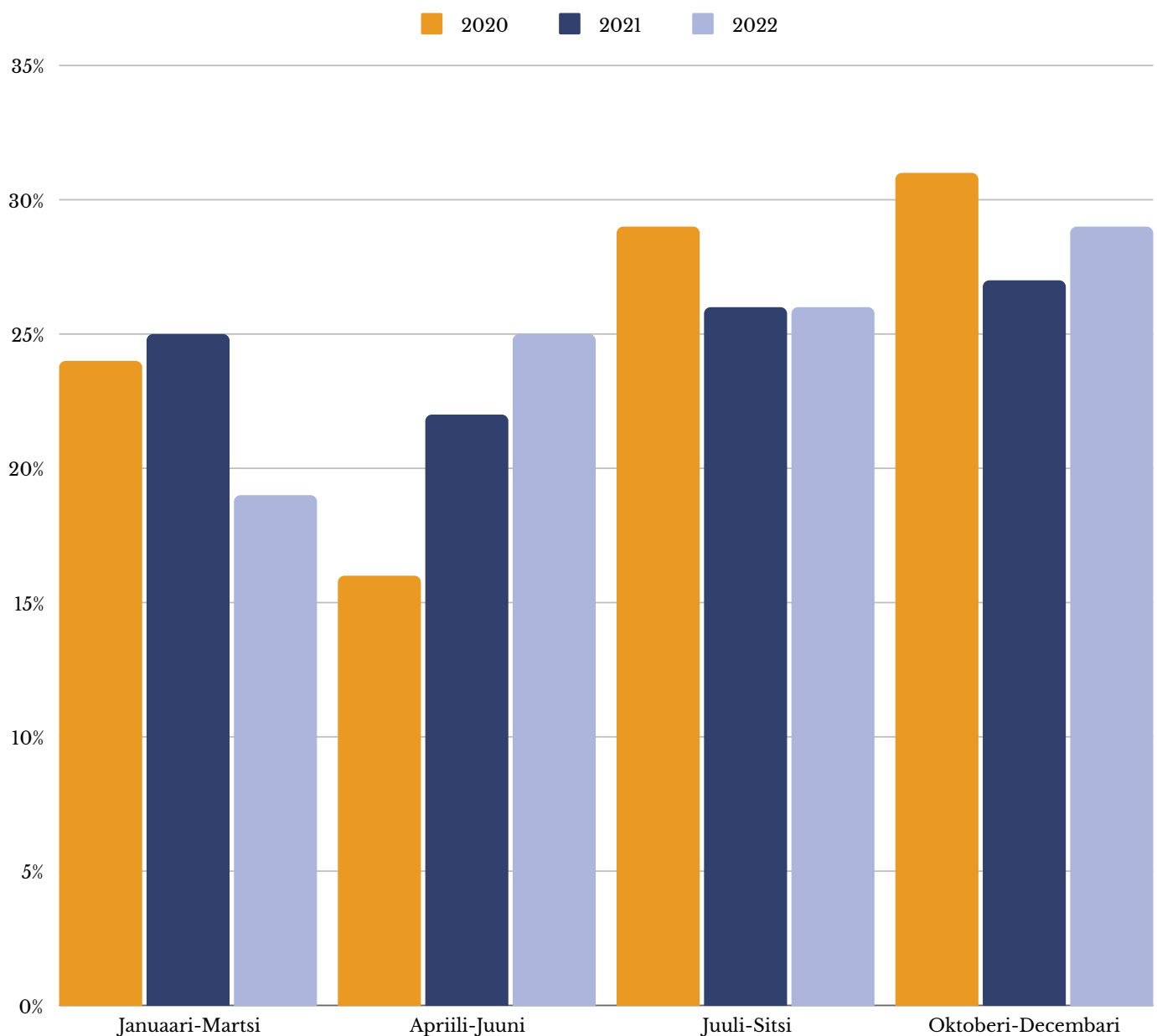
SAAFFIGININNERIT QAFFARIARNERI

2021-miit 2022-mut saaffiginnissutit qaffariaataat katillugu 48%-iuvoq. Ukiuni siuliini 15% missaanik qaffariaateqartarsimavoq.

QAAMMATIT PINGASUKKAARLUGIT SAAFFIGINNISSUTIT

2022-p ingerlanerani saaffiginnissutit qaffariarsimanerannik takussutissaqarpoq. Ukiunut siuliinut sanillersuullugu qaammatit pingasukkaat aappaanni saaffiginnittut ikinnerpaasimapput 2022-milu qaammatit pingasukkaat siullianni saaffiginnittut ikinnerpaasimallutik.

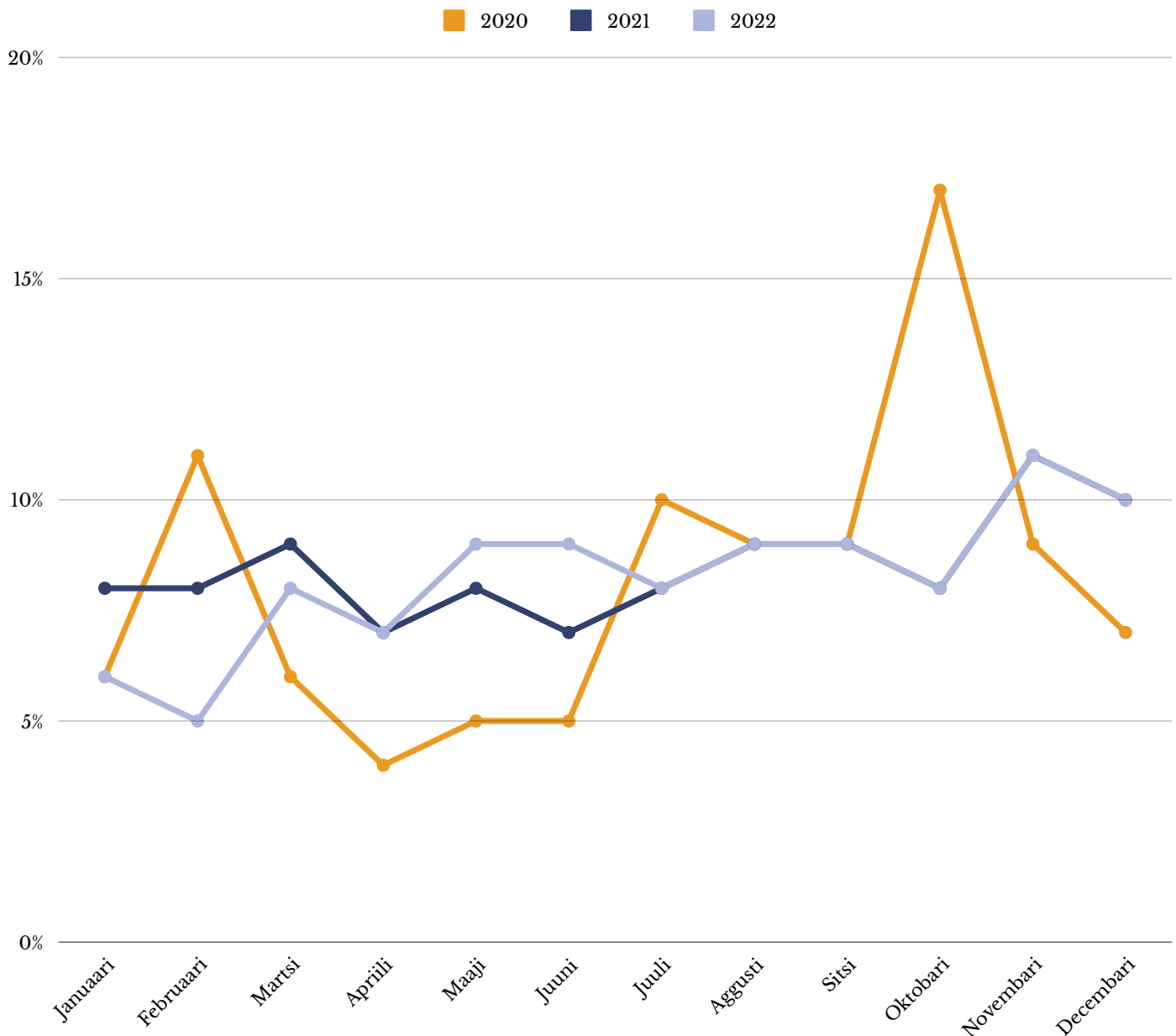

1 Qaammatit pingasukkaarlugit procentinngorlugit agguataarnerat

QAAMMATIKKAARTUMIK SAAFFIGINNISUTIT

Procentinngorlugu 2022-mi qaammatini marlunni siullerni saaffiginnittut ukiumi siulianiit sanilliullugu ikinnerusimapput. Aprilimi, majimi junimilu ukiut siuliinut sanilliullugu saaffiginnittut procentinngorlugu amerlanerusimapput, 2020-miit 2022-mut augustimi septemberimilu saaffiginnittut amerlaqatigiissimallutik.

Siornatigut oktoberi ukiumut ulapaarfiunerpaasarsimavoq, tamanna ukiut ingerlanerini saaffiginnissutinik agguataarinermi procentinngorlugu isigissagaanni, taamaattorli 2022-mi novemberimi saaffiginnittut amerlanerpaasimapput.

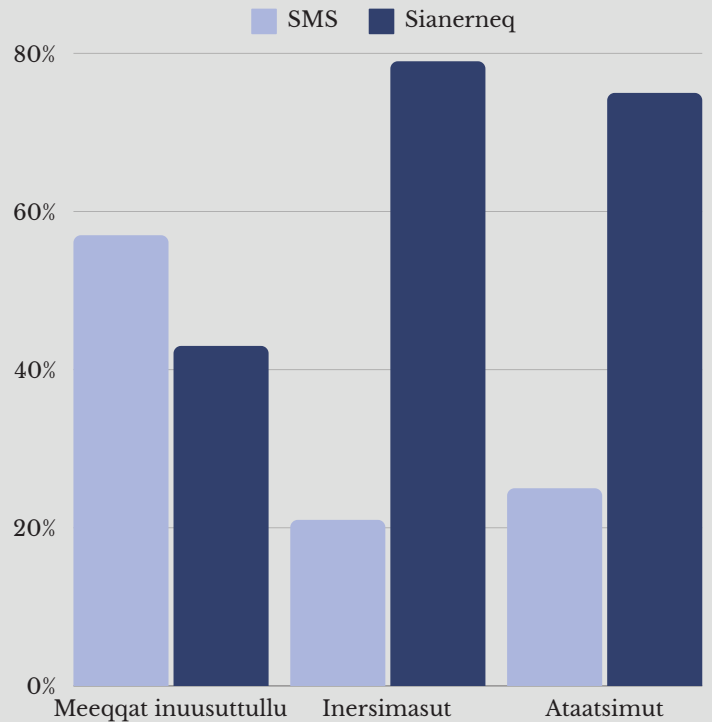

ATTAVEQARIAATSIT

Tusaannga oqarasuaatikkut 80 il 80-imut imaluunniit SMS-ernikkut uunga 18 99 siunnersuineramik neqerooruteqarpoq.

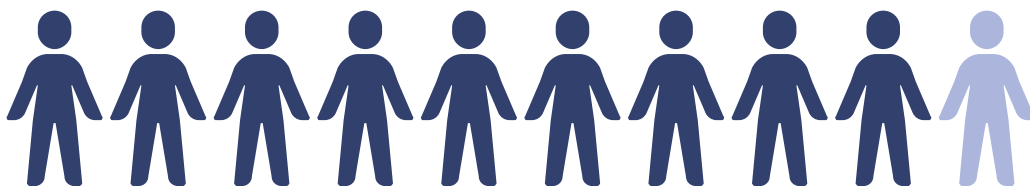
2022-mi innuttaasut amerlanerit Tusaanngamut saaffiginnittut sianernissamut soqutiginninnerusimapput. Saaffiginnittuni 75%-ii sianernikkut saaffiginnissimapput, sinnerilu 25%-ii SMS-ikkut saaffiginnissimallutik.

Meeqqat inuusuttullu Tusaanngami siunnersortit allaqatigiinneq atorlugu saaffigerusunneruaat, tassa SMS-ikkut. Tamanna ukiuni siuliini aamma taamaappoq. Tusaanngap 2022-mi meeqqanit inuusuttuniillu SMS-ikkut saaffiginninnerit 220-t aamma sianernerit 165-it tigooqqarsimavai. Inersimasuni sianerluni saaffiginninneq ornigineqarnerusimavoq. Inersimasut katillugu 2.723-riag Tusaanngamut sianersimapput SMS-ernikkullu 719-eriaq saaffiginnittoqarsimalluni.

3. Meeqqat inuusuttullu (0-17 år) aamma inersimasut saaffiginninnerat procentinngorlugu agguaqatigiisinnera

MEEQQAT, INUUSUTTUT INERSIMASULLU

Inersimasuunerusut Tusaanngamut saaffiginnittarput. 2022-mi saaffiginnittuni tamani, saaffiginnittut 90%-ii inersimasuupput.

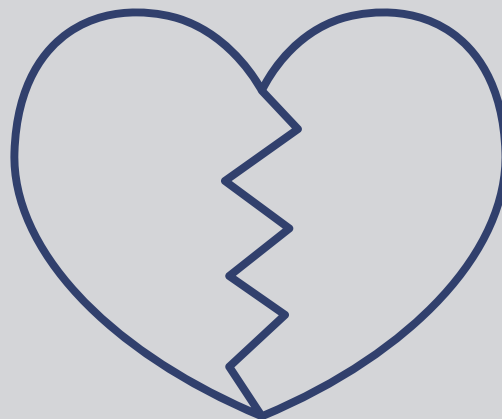
2021-miit 2022-mut meeqqat inuusuttullu Tusaanngamut saaffiginnittut 283-miit 385-imut qaffariarput taamaattumik procentinngorlugu 36%-imik qaffariarlutik.

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukiullit isigissagaanni, saaffiginninnermi procenti 3%-iuvoq. Sanillersuukkaanni inersimasuni saaffiginninnermut procenti 8%-iuvoq. 2021-mi meeqqanut inuusuttunullu saaffiginninnermut procenti 2%-iuvoq inersimasunullu 5.4%-iulluni. Tamatuma takutippaa 2021-miit 2022-mut meeqqanit inuusuttunit inersimasunillu saaffiginninnerit 3.6%-imik qaffariarsimasut.

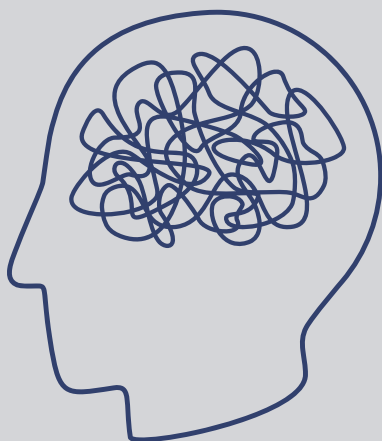
SAAFFIGINNISSUTIGINEQAKKAJUTTUT

Kiserliorneq
23%

**Aappariinnerup iluani
ajornartorsiutit**
20%

**Eqqarsartaatsikkut
ajornartorsiutit**
15%

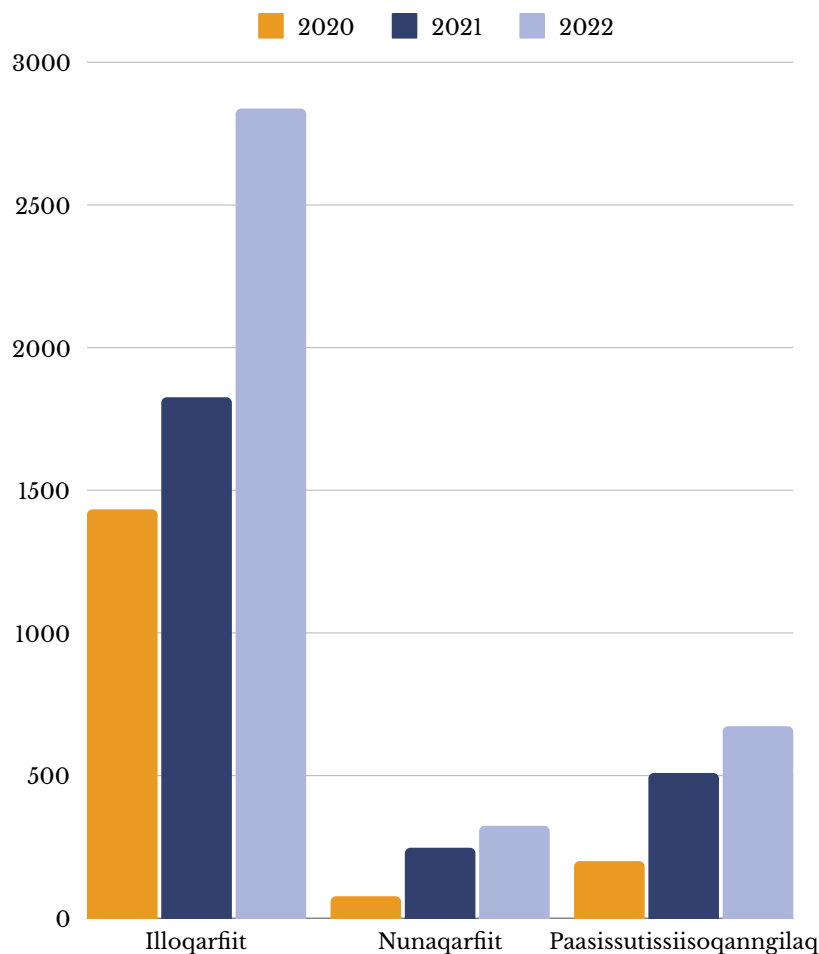
**Imminut toqunnissamut
tunngasut**
11%

NUNAQARFINNIIT ILLOQARFINNILLU SAAFFIGINNISSUTIT

2022-mi Tusaanngamut saaffiginninnerit 2.838-it illoqarfinni innuttaasuneersuupput, 324-llu nunaqarfinni innuttaasuneersuullutik.

Immikkut maluginiagassaavoq Kalaallit Nunaata innuttaasa amerlanersai 2022-mi illoqarfinni najugaqarmata, tassa 88%-ii.

Titartakkap takutippaa ukiuni kingullerni illoqarfinni nunaqarfinnilu saaffiginnittartut amerleriarsimasut. 2021-mi illoqarfinni najugaqartut 1.826-it saaffiginnissimapput, 2020-milu 1.433-it saaffiginnissimallutik. 2021-mi innuttaasut nunaqarfinni najugaqartut 247-rut aamma 2020-mi 77-it saaffiginnissimapput.

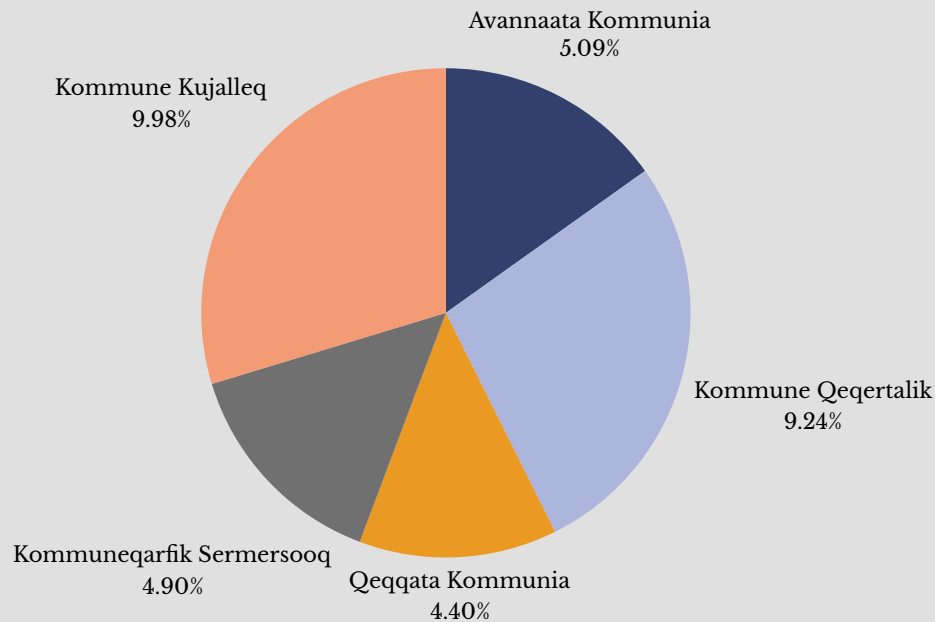

4. Saaffiginnissutit nunaqarfinnut illoqarfinnullu agguaqatigiissillugit

KOMMUNI

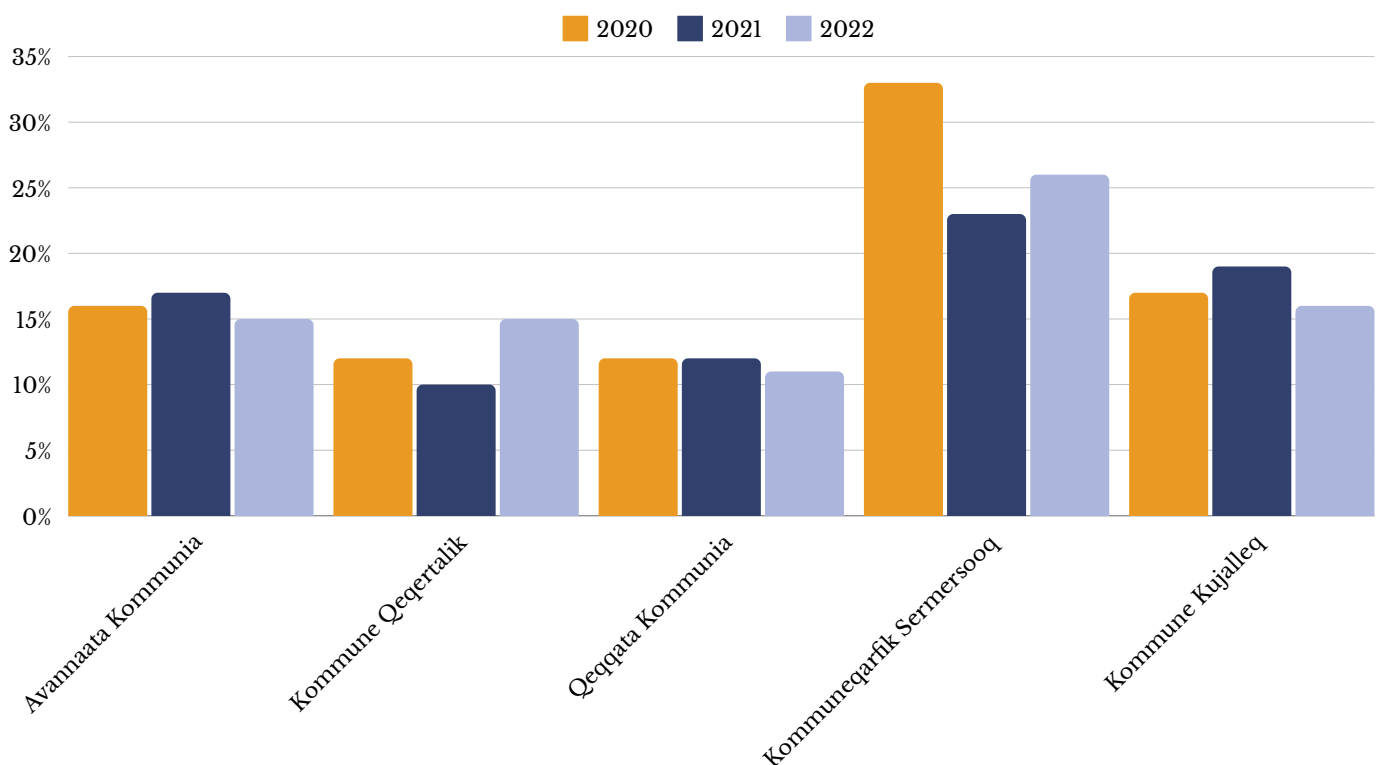
Kommunikkaarlutik innuttaasut saaffiginnissimasut amerlassusaat isigissagaanni procentinngorlugu Kommune Kujalleq inuttaasut Tusaanngamut saaffiginninnerpaajusimapput. Tusaanngamut attaveqarsimasut amerlassusaasa kommunimi 2022-mi innuttaasut tamarmiusut 9,98%-eraat.

Qeqqata Kommunian tassaavoq taanna kommunimi innuttaasut saaffiginnittut kisitsisinngorlugit ikinnerpaaffii 4,4%.

5. Saaffiginnissutit innuttaasukkaarlugit kommunikkaarlugillu procentinngorlugu agguataarneri

2020, 2021 aamma 2022-mi kommunini tamani saaffiginninnernut procenti tabelimi takuneqarsinnaavoq.

6. Saaffinissutit kommunikkaarlugit ukiumut procentinngorlugit agguataarneri

SAAFFIGINNISSUTIT NUKINGINNARTUMIK QISUARIARFIGINEQARTUSSAT

Tusaanngami siunnersortit 2022-mi saaffiginissutinik nukinginnartunik 102-nik tigusaqarput. Taakku meeqqanit, inuusuttunit inersimasunillu saaffiginissutit 3%-erivaat. Saaffiginissutini 102-jusuni, 19-it meeqqanit inuusuttuniillu 18-it inorlugit ukiulinnit saaffiginissutaapput. Taakkuli meeqqanit inuusuttuniillu saaffiginissutit nukinginnartut imminut toqunnissamut attuumassuteqanngillat.

Inissisimaffik nukinginnartumik taaneqaraangat isumaqarpoq massakkoqqissaaq, pinasuartoq imaluunniit ilungersunartoq massakkoqqissaarlu iliuuseqarfigineqartariaqartoq maluginiarneqartariaqartorluunniit. Inissisimaffik tassanngaanaq pilersimasinnaavoq ajortoqaqqunagu ajutoortoqaqqunagulu sukkaasuumik qisuariarfigineqartariaqartoq. Tassanngaanaq pisut ajornartoornernik assiginnngitsunik, sukkaasuumik qisuariarfigisariaqakkanik aallaaveqartarput.

2020-mi 83-iusuni 12-it saaffiginissutit nukinginnartut, innuttaasunit imminut toqunniarlutik aallarereersimasuneersuupput.

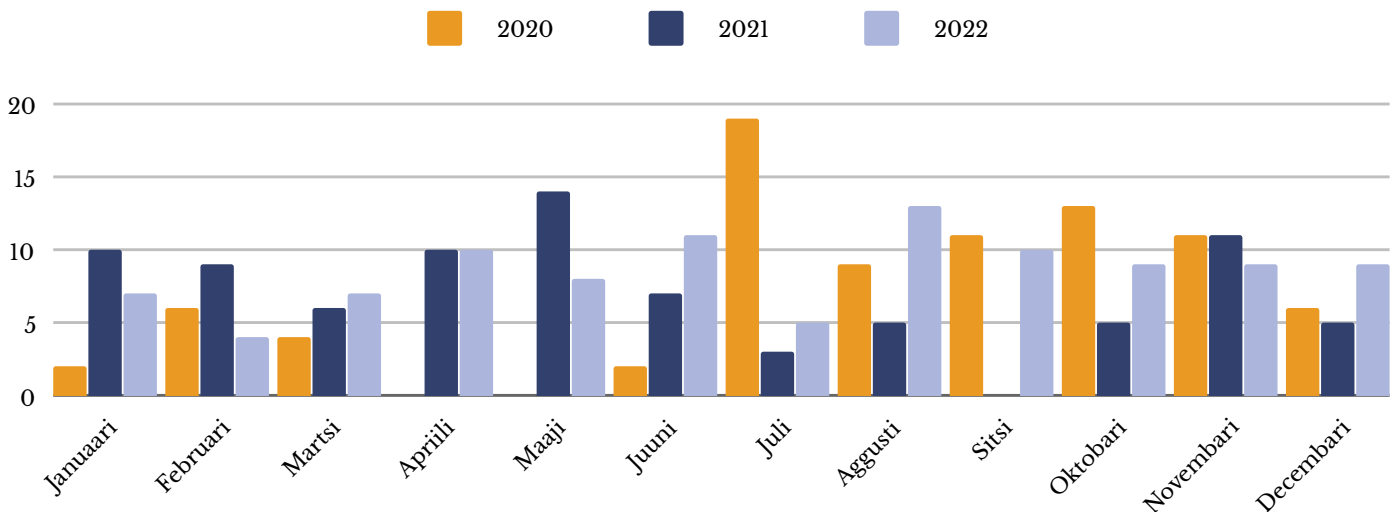
2021-mi saaffiginissutini nukinginnartuni 85-iusuni 11-t, innuttaasunit imminut toqunniarlutik aallarereersimasuneersuupput.

Innuttaasut imminut toqunniarlutik aallarereersimallutik saaffiginittut 2022-mi marloriaat sinnerlugu amerleriarsimapput. Innuttaasuni 102-jusunit 28-t imminut toqunniarlutik aallarereersimasut Tusaanngamut saaffiginissimapput.

2020 2021 2022

7. Innuttaasut imminut toqunniarlutik aallarereersimasut Tusaanngamut saaffiginissimasut ukiumut amerlassusaat

8. Pinartumik qisuariarfigineqartussat saaffigininnerit amerlassusaasa qaammatikkaarlugit agguaqatigiisinneri

SAAFFIGINNEQQAARNERIT UTEQQIATTUMILLU SAAFFIGINNINNERIT

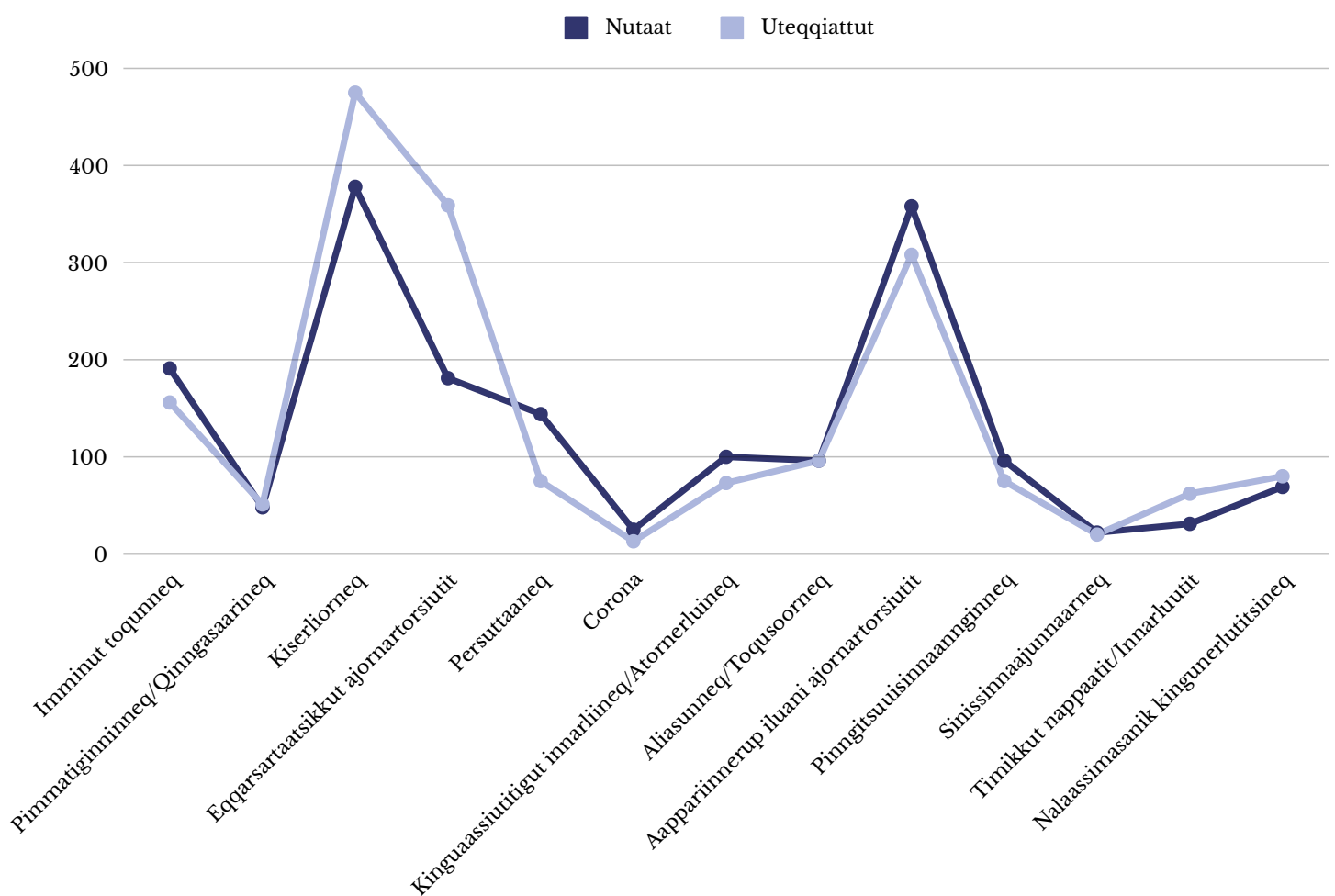
Tusaannga saaffiginnissutinik assigiinngitsunik marlunnik nalunaarsuisarpoq; saaffiginneqqaarnerit aamma uteqqiattumik saaffiginninnerit. Saaffiginneqqaarnerit tassaapput innuttaasut Tusaanngamut siusinnerusukkut saaffiginnissimangitsut. Utikattumik saaffiginninnerit nalunaarsorneqartarput innuttaasut Tusaanngamut akulikitsumik saaffiginnittaqaataaraangata.

2022-mi saaffiginnittuni 47%-it saaffiginneqqaarsimapput 53%-illu uteqqiattumik saaffiginnissimallutik.

2022-mi oqaloqateqarnermi kiserliorneq annerusumik sammineqartarpoq. Tamanna saaffiginneqqaarnernut uteqqiattumillu saaffiginnittarnernut atuuppoq. Taamaattorli utikattumik saaffiginnittartut kiserliorneq qulequtaralugu arlaleriarlutik saaffiginnissutigisarsimagaat nalunaarsorneqarsimavoq.

Innuttaasut Tusaanngamut siullerpaamik attaveqartut amerlanertigut aappariinnerup iluani ajornartorsiutit, imminut toqunneq, eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit, persuttaaneq, kinguaassiuutitigut kannaguttaatsuliorfigineqarnerlu pillugit saaffiginnittarput.

Innuttaasut arlaleriarlutik Tusaanngamut saaffiginnittut, saaffiginnikkajuttarput pissutigalugu kiserlioramik, aappariinnerup iluani ajornartorsiuteqaramik aamma immaqaluunniit eqqarsartaatsikkut unammillernartunik aqusaagaqaramik.

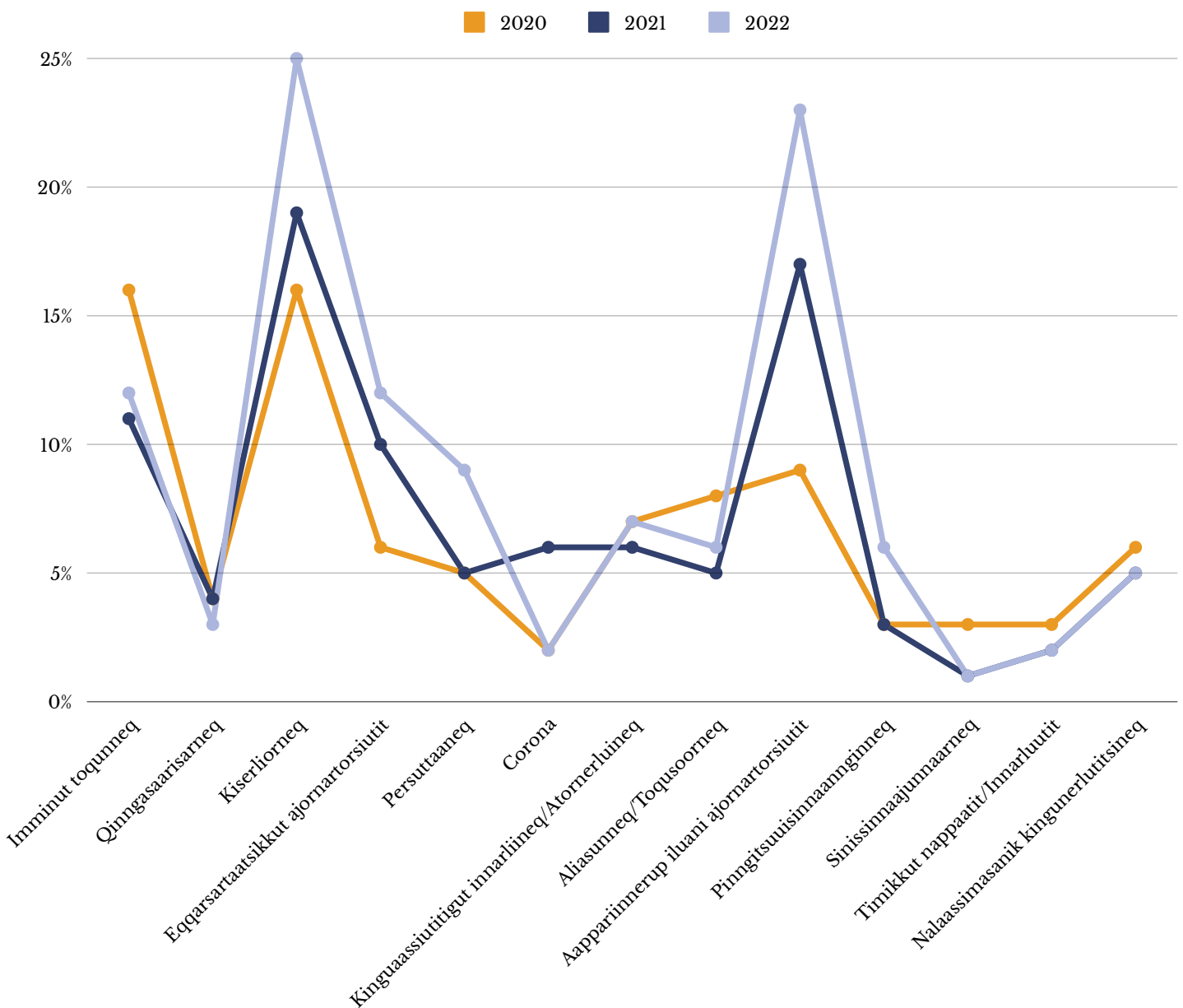
9. Ukiumi 2022-mi saaffiginnissutaasartunut peqqutaasut amerlassusaasa saaffiginneqqaarnernut uteqqiattumillu saaffiginninnernut agguataarlugit

SAAFFIGINNEQQAARNERMI SAAFFIGINNINNERMUT PEQQUTAASARTUT

Saaffiginnessutaasartunut pequtaasut 2020-mit 2022 ilanngullugu sanillersuutissagaanni, saaffiginneqqaartut saaffiginnessutaannut pequtaasut procentinngorlugit assigiissaarput. 2022-mi allannguut maluginiarneqarsinnaasoq tassaavoq, saaffiginnessutitut pequtaasoq annerpaaq, tamatumani kiserliorneq ilanngullugu, 2022-mi 25%-iummat. Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit, persuttaaneq, aappariinnerup iluani ajornartorsiutit pingitsuisinnaajunnaarsimanerlu pillugit saaffiginneqqaarnerit amerlassusaat procentinngorlugit qaffariarsimapput.

2022-mi qingasaarineq pillugit saaffiginneqqaartut procentinngorlugit appariarsimapput.

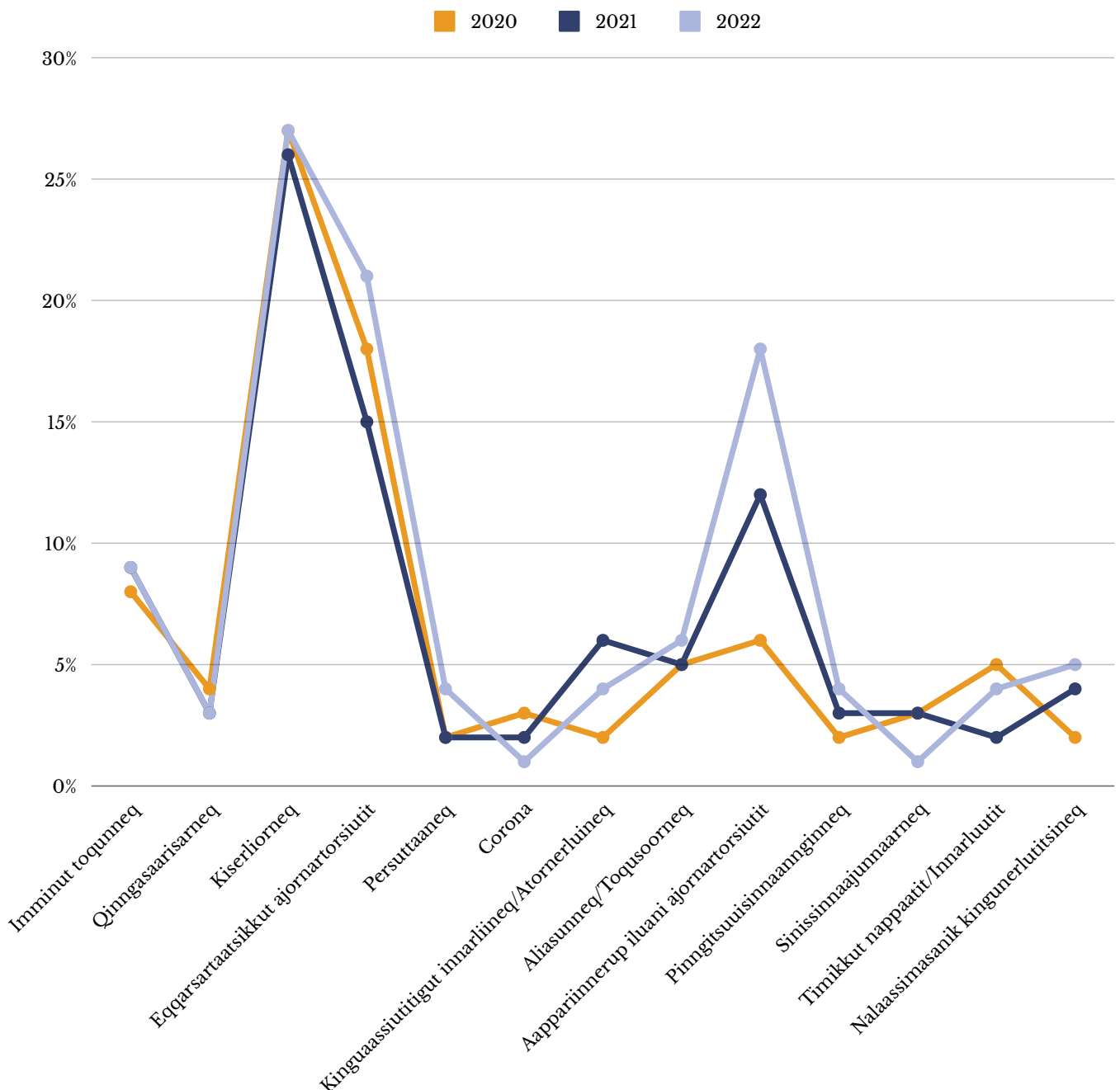
2021-mi aamma 2022-mi sininnaveerneq, nappaateqarneq/innarluuteqarneq aamma sakkortuumik misigisaqarsimaneq pillugit saaffiginnessutit amerlaqatigiipput.

10. Saaffiginneqqaartut saaffiginnessutaannut pequtaasut ukiumut procentinngorlugit agguataarneri

UTIKATTUMIK SAAFFIGINNISSUTAASARTUNUT PEQQUTAASUT

Arlaleriarluni saaffiginnissimasuni procentit takutippaat, saaffigittarnermut peqqutaasartut imminut toqunnermut, qinngasaarinnermut, kiserliornermut, eqqarsartaatsikkut ajornartorsiuteqarnermut aammalu persuttaanerut tunngakkajuttartut. Aliasunneq, toqusoorneq, aappariinnermi ajornartorsiutit sakkortuumillu misigisaqarsimaneq peqqutaallutik arlaleriarlutik saaffiginnittartut procentinngorlugit qaffariarsimapput. Corona sininnaveernerlu pillugit saaffiginninnerit 2022-mi procentinngorlugit appariarsimapput.

11. Uteqqiattumik saaffiginnittuni saaffiginnissutaasartunut peqqutaasut ukiumut procentinngorlugit agguataarneri

MEEQQAT INUUSUTTULLU

*2022-mi meeqqat inuusuttullu 385-eriarlutik
Tusaanngamut saaffiginnipput*

SAFFIGINNITTUT

2020-mi Tusaannga meeqqaniit inuusuttuniillu 333-riaq saaffigineqarpoq. 2021-mi 283-inut apparalarpoq, 2022-mili meeqqaniit inuusuttuniillu saaffiginninnerit aatsaat taamak amerlatiginerat misigigamikku, 386-imut qaffariarnera malugaat. Tamanna 2021-mut sanilliullugu 36%-imik qaffariarneruvoq.

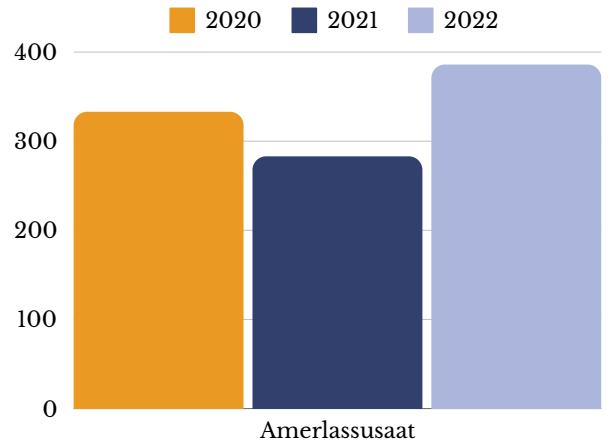
QASSINIK UKIOQARNERNUT AGGUATAARINNINEQ

2022-mi Tusaannga meeqqaniit inuusuttuniillu 13-15-nik ukiulinni saaffigineqarnerpaasimavoq, saaffiginnittut 39%-eralunikkit. Inuit taakkunanga ukiulinni katillugit 150-it Tusaanngamut saaffiginnissimapput. Meeqqat qulit inorlugit ukiulinni saaffiginninnerit malunnartumik amerleriarsimapput, tassa 2021-mi ataasiinnaq saaffiginnissimasoq 2022-mut sanilliukkaanni meeqqat 22-t saaffiginnissimammata.

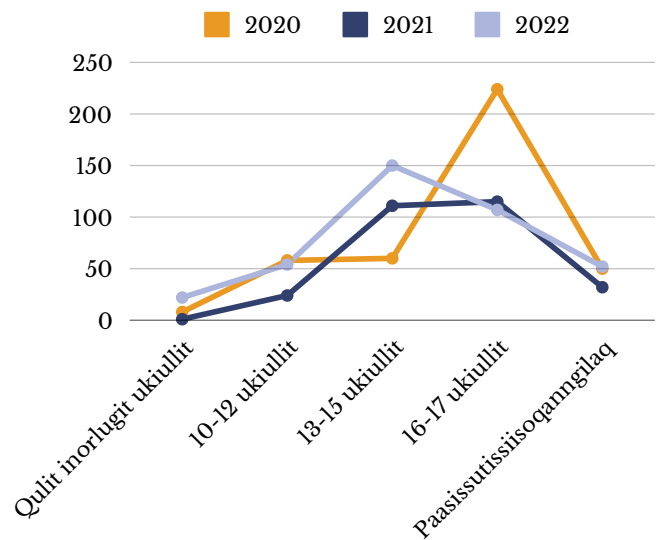
Taassuma saniatigut meeqqat 10-12 missaanni ukiullit 54-it 2022-mi Tusaanngamut saaffiginnissimapput, 2022-milu inuusuttut 16-17 missaanni ukiullit 107-it Tusaanngamut saaffiginnissimallutik.

SUIAASSUTSINUT AGGUATAARNERI

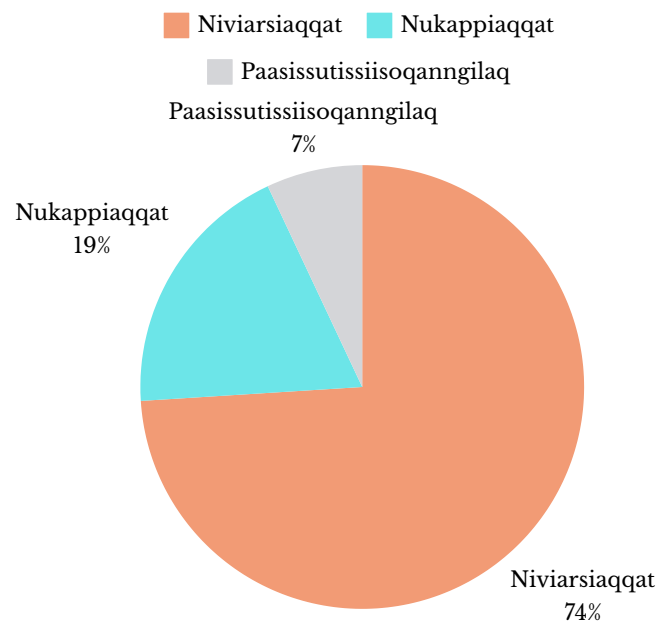
Suiaassutsini agguataarinermit takuneqarsinnaavoq 2022-mi meeqqaniit inuusuttuniillu saaffiginnittut amerlanersaat niviarsiaarasut, tassa 74%-iullutik.

12. Saaffiginnissutit ukiumut agguataarneri

13. Ukiumut saaffiginnittut ukiuinnut agguarlugit

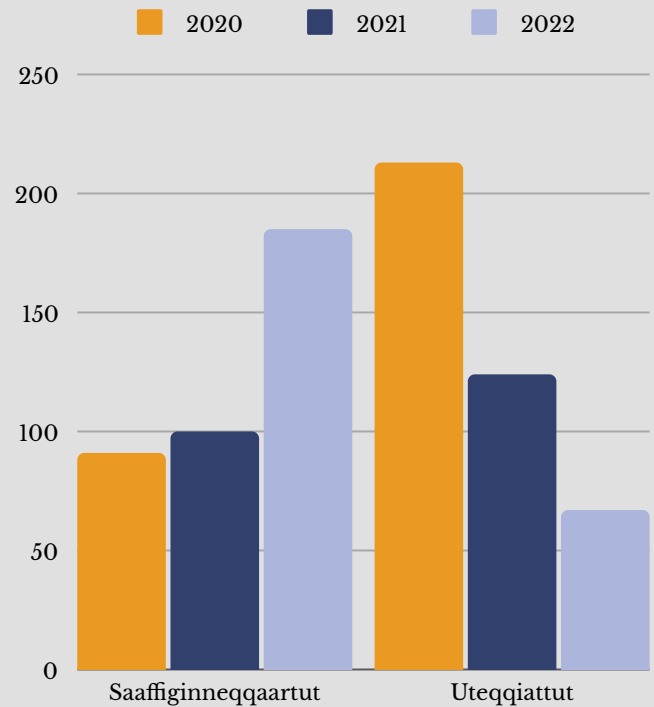

14. Saaffiginnittut suiaassusikkaarlugit procentinngorlugit agguataarneri

SAAFFIGINNEQQAARNERIT UTEQQIATTUMILLU SAAFFIGINNINNERIT

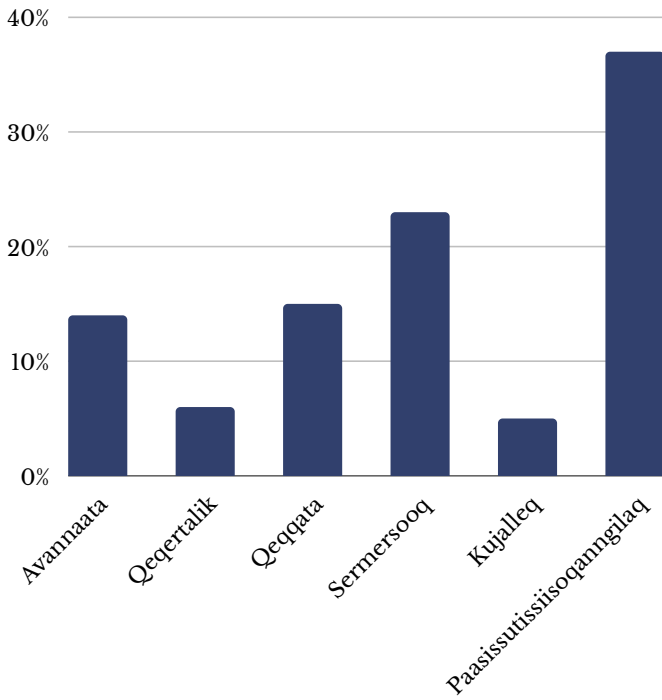
2020-mit aamma 2021-mit sanilliullugu, 2022-mi meeqqanit inuusuttunillu saaffigineqqaarnerit amerleriarsimapput. 2022-mi saaffigineqqaarnerit katillugit 185-iusimapput.

2022-mi meeqqanit inuusuttunillu arlaleriarlutik saaffiginninnerit ikileriarsimapput, 67-inut apparsimallutik.

15. Meeqqanit inuusuttunillu saaffigineqqaarnerit uteqqiattumillu saaffiginnissutit amerlassusaat

KOMMUNI

23%

**MEEQQANIIT INUUSUTTUNIILLU
SAAFFIGINNINNERIT KOMMUNEQARFIK
SERMERSUUMEERSUUPPUT**

2022-mi Kommuneqarfik Sermersuumiit saaffiginnittut 23%-iupput, Qeqqata Kommunia 15%, Avannaata Kommunia 14%, Kommune Qeqertalik 6% aamma Kommuni Kujalleq 5%.

Matumani innuttaasut 42 %-ii 2022-imi Kommuneqarfik Sermersuumi najugaqartueneri eqqarsaatigineqartariaqarpoq.

Meeqqaniit inuusuttuniillu saaffiginnissutit 37%-ii sumi kommuniminngaanneereri paasisutissiisutigineqanngillat.

16. Kommunikaarlugit meeqqat inuusuttullu saaffiginninnerisa procentinngorlugit agguataarneri

NAJUGAQ

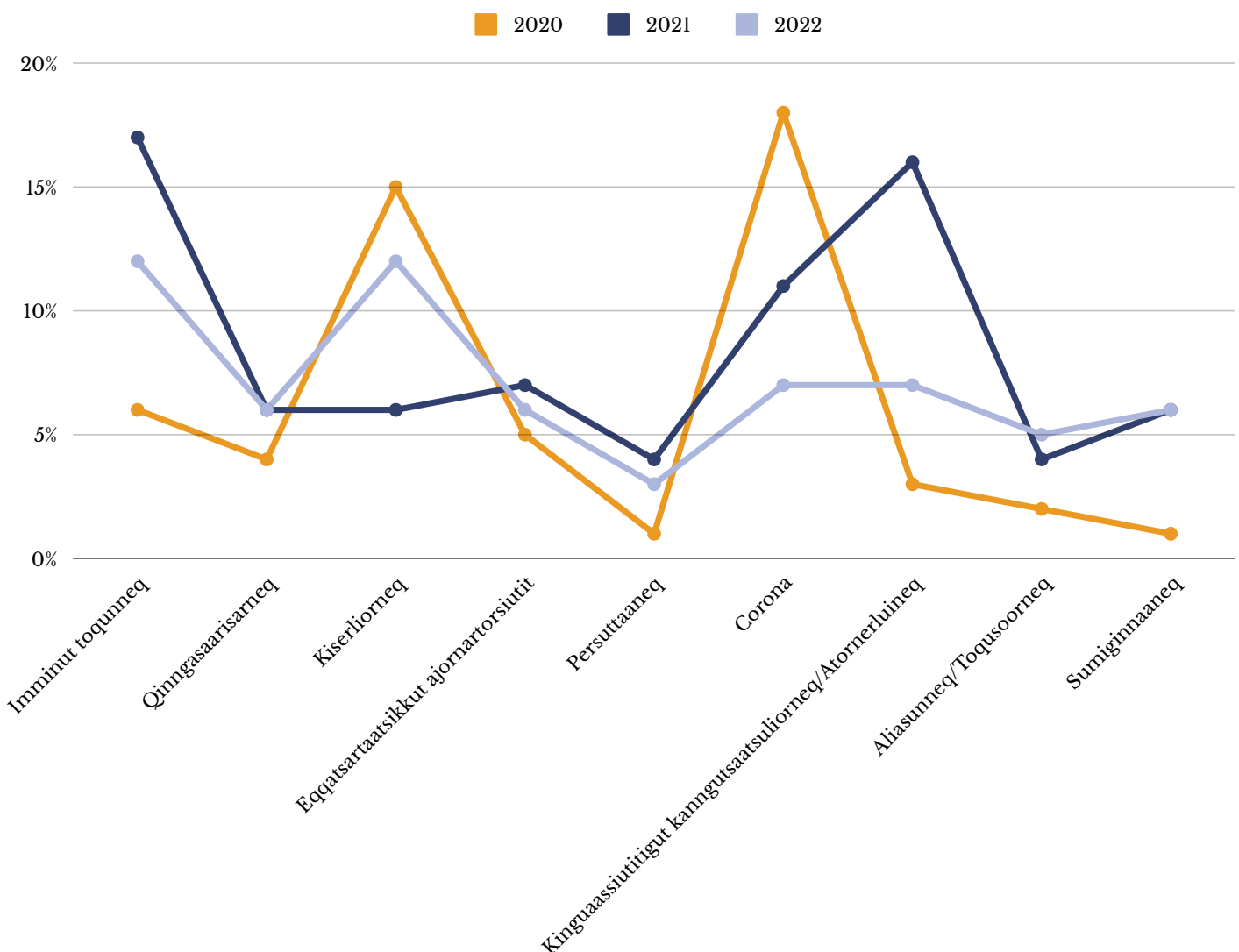
2022-mi meeqqat inuusuttullu Tusaanngamut saaffiginnittut 43%-ii angajoqqaaminni najugaqarput. Saaffiginnittut 11%-iinit saaffiginnissutit meeqqanit inuusuttunillu ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi najugaqartuneersuupput aamma 3%-ii ilinniartut inaanni najugaqartuneersuullutik.

MEEQQANI INUUSUTTUNILU SAAFFIGINNISSUTAASARTUNUT PEQQUTAASUT

2022-mi meeqqaniit inuusuttuniillu Tusaangamut saaffiginnissutigineqarnerpaaq tassaasimavoq kiserliorneq, saaffiginnissutini 12%-eralugit. Tullertut pingajuattullu tassaasimapput imminut toqunneq (12%) aammalu kinguaassiutitigut kanguttaatsuliernerit atonerluinerillu (7%) pillugit aamma saaffiginnittoqangaatsiarsimavoq. Saaffiginninnermut peqqutaasut pingaarutillit allat tassaapput corona (7%), qinggasaarineq (6%), eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit (6%), sumiginnaaneq (6%), aliasunneq toqusoorneq (5%) kiisalu nakuuserneq (3%).

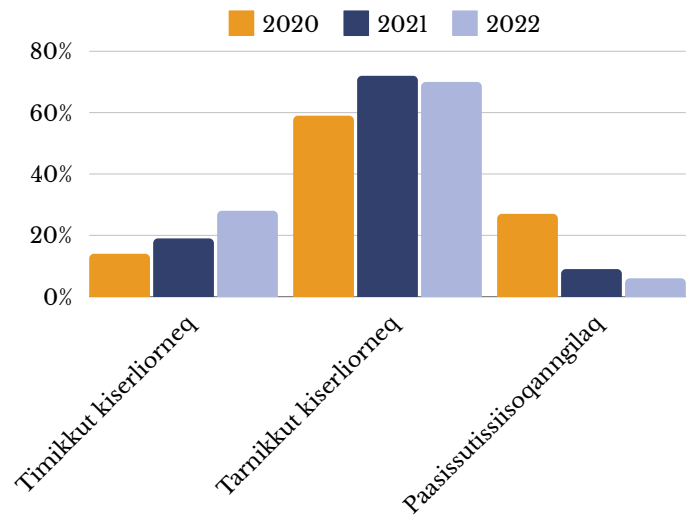
Paasissutissanit taakkunanga katersorneqarsimasunit, 2022-mi meeqqat inuusuttullu akornanni unammillernartut nalaanneqarsimanerat maluginiarneqarpoq. Qulequttat tamarluinnarmik misigissutsikkut pingaarluinnartunik imaqarput, siunnersuisuniit tapersersortiniillu allaniit, mianersortumik tapersersuinikkullu ingerlanneqartariaqarsimallutik. Taakku ajornartorsiutit nassuerutigalugillu mianersortumik samminissai pingaaruteqarpoq, tamanna meeqqat inuusuttullu ilorrisimaarlutillu ineriartornissaat anguniarlugu, ikiorneqarnissaat, tapersersorneqarnissaallu qulakkeerneqassapput.

KISERLIORNEQ

2022-mi Tusaannga meeqqaniit inuusuttuniillu kiserliortunit, 49-riag saaffigineqarpoq. 28 %-it timimikkut kiserliortutut misigisimapput, 70 %-illu eqqarsartaatsikkut kiserliortutut misigisimallutik.

Ukiup siulianut sanilliullugu timikkut kiserliorneq qaffariarsimavoq, tarnikkullu kiserliorneq 2021-miit sanilliullugu 2%-imik appariarsimalluni.

18. Kiserliornerit ukiumut procentinngorlugit agguataarneri

IMMINUT TOQUNNEQ

Meeqqat inuusuttuaqqallu 45-rut imminut toqunneq pillugu Tusaanngamut saaffiginnissimapput.

Saaffiginnittuni 45-ruusuni, 27-t imminut toqunnissamut eqqarsaateqarnernut tunngapput. Ataaseq imminoqqajaasoq, 13-it siusinnerusukku imminut toqukkusussimanermik eqqarsarsimasunut tunngassuteqarput ataaserlu siusinnerusukku imminut toqoriarsimaneq pillugu saaffiginnissimalluni.

Kisitsisit sinneri, allat imminut toqunnissaannut ernumanernut attuumassuteqarput.

KINGUAASSIUUTITIGUT KANNGUTTAATSULIORNERIT

2022-mi meeqqanit inuusuttunillu saaffiginnittuni 28-t kinguaassiuutitigut atorerlugaanermut tunngapput.

Tamanna isumaqarpoq, saaffiginnissutit taakku ernumanaatilinnik imaluunniit kinguaassiuutitigut atorerlugaanermut misigisaqarnernut assingusunik, meeqqat inuusuttuaqqalluunniit 18-it inorlugit ukiullit pinngitsaalillugit imaluunniit kinguaassiuutikkut iliuuseqarfigineqarnermik imaqarmata.

INERSIMASUT

*Innuttaasut inersimasut Tusaanngamut 2022-mi
3.343-riarlutik attaveqarsimapput*

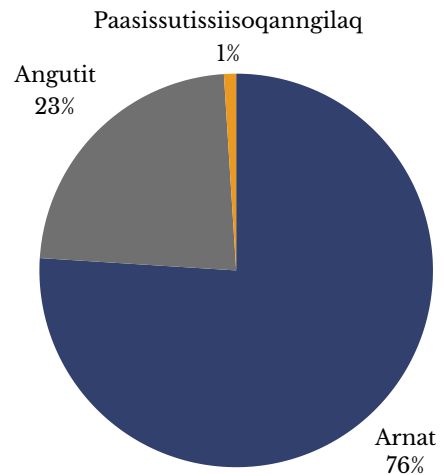

SUIAASSUTSINUT AGGUATAARNERI

Arnat amerlanersai (76%) Tusaanngamut 2022-mi attaveqarput.

Nunarsuaq tamakkerlugu taanna takussaavoq, tassami arnat oqarasuaatikkut siunnersuisarfinnut ikioqquniarlutik tapersersoqquniarlutillu attaveqarnerusarput.

Saaffiginnittut 23%-ii angutineersuupput. 2021-mut sanilliullugu angutit saaffiginnittarnerat procentinngorlugu appariarsimagaluartoq taamaattoq 2021-mi 724-niit 2022-mi 780-inut qaffariarsimavoq. 2022-mi arnat saaffinnissimasut 2.626-iusut takuneqarsinnaavoq.

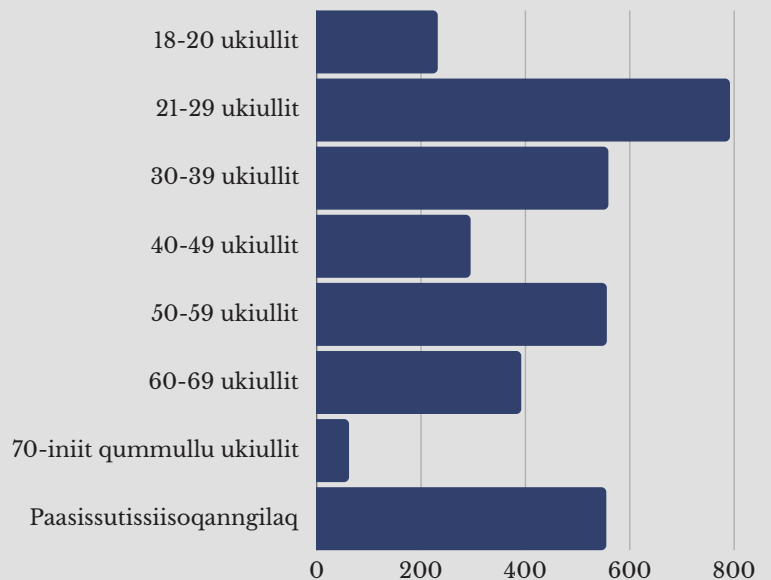

19. Saaffiginnittut suaassusikkaarlugit procentinngorlugit agguataarneri

QASSINIK UKIOQARNERNUT AGGUATAARINNINNEQ

2022-mi Tusaanngamut saaffiginninnerit amerlanersaat 21-29-inik ukiulinneersuupput. Taakkunannga ukiulinni inersimasut 792-it Tusaanngamut saaffiginnipput.

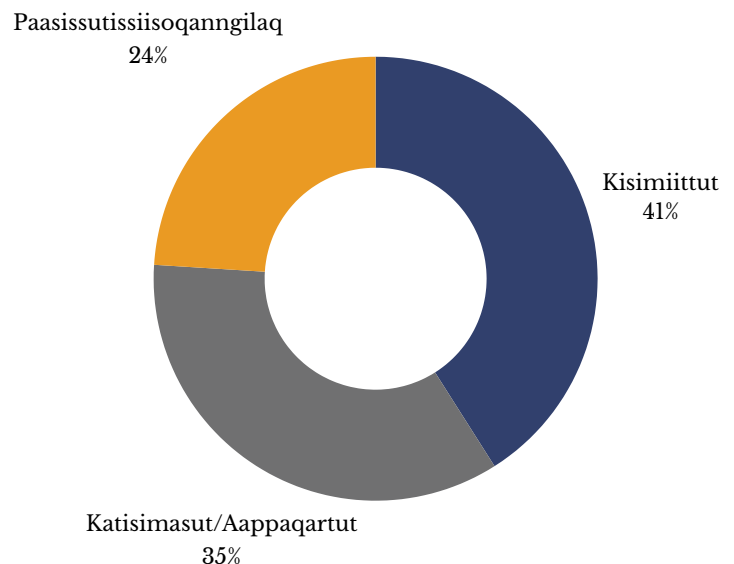
18-20-llu akornganni ukiullit 232-t Tusaanngamut saaffiginnipput, 30-39 nalaanni ukiullit 559-it, 40-49 nalaanni ukiullit 295-it, 50-59 nalaanni ukiullit 556-it, 60-69 aamma 62-iniit 70-iniit qummullu ukiullit 392-it. Innuttaasuni saaffiginnittuni 555-it ukiui paasineqanngillat.

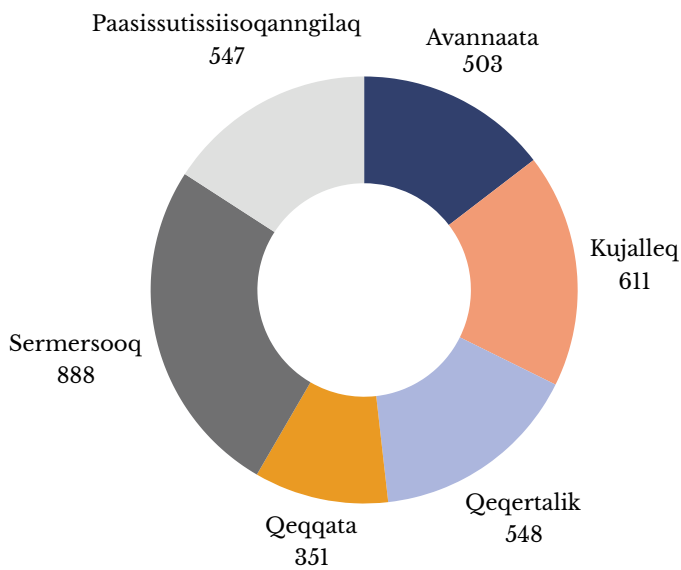
20. Saaffiginnittut ukiuinut agguarlugit

INUTTUT INISSISIMANEQ

2022-mi Tusaanngamut saaffiginnittut 41%-ii inersimasunit kisimiittuneersuupput, matumani avinnerit uillarnerillu ilanngullugit. Innuttaasuni saaffiginnittut 35%-ii katisimapput, inooqateqarput imaluunniit aappaqarsimallutik. Sinneruttut 24%-it, innuttaasut inuttut inissisimanerat nalunaarsorneqarsimanngilaq.

21. Inuttut inissisimaneq aallaavigalugu saaffiginnissutit procentinngorlugit agguataarneri

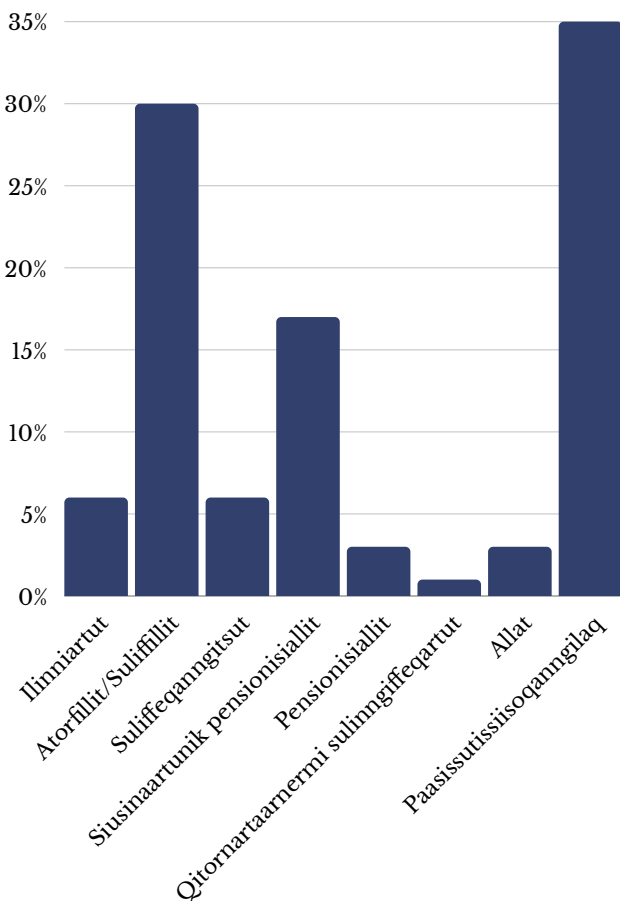
22. Saaffiginnissutit amerlassusaat kommunini agguaqatigiisillugit

KOMMUNI AAMMA NAJUGAQ

Tusaannga innuttaasunit inersimasunit 2022-mi saaffiginninnerit tigooqqagaanit amerlanerit Kommuneqarfik Sermersuumi najugalinneersuupput. Matumani innuttaasut 42%-ii 2022-mi Kommuneqarfik Sermersuumi najugaqartuuneri eqqarsaatigineqartariaqarpoq.

Inersimasuni saaffiginnittuni Kommune Kujallermi najugaqartut 611-upput, taakkunani Avannaata Kommunian, Qeqqata Kommunian aamma Kommune Qeqertalik 503, 351 aamma 548-ruullutik. Saaffiginnittuni 547-ruusuni inersimasut suminganneernera eqqaaneqanngillat.

Inersimasut Tusaanngamut 2022-mi saaffiginnittut 59%-ii namminneq inissiaminni najugaqarput, ikinnerulaartut ilaquuttaminni imaluunniit ikinngutiminni (9%), ilinniartut ineqarfiini (3%), aappaminni (1%) najugaqarlutik imaluunniit angerlarsimaffeqaratik (1%). Saaffiginninnerit 26 %-iini innuttaasup ineqarnikkut inissisimanera ilisimatitsissutigineqanngilaq.

23. Suliaqarneq aallaavigalugit procentinngorlugit agguataarnerat

SULIFFEQARNEQ

2022-ip ingerlanerani saaffiginnittut 30%-ii innuttaasunit suliffiqartuneersuupput. Innuttaasuni inersimasut suliffeqanngitsut saaffiginnissimasut, tamatumani siusinaartumik pensionisiallit (17%), pensionisiallit (3%), aammalu suliffeqanngitsut (6%), katillugit 26%-erivaat. Taakku saniatigut innuttaasuni saaffiginnittuni 6%-it ilinniakkamik ingerlatsipput. Saaffiginnittut 1%-ii ernereerlutik sulingiffeqartuneersuupput.

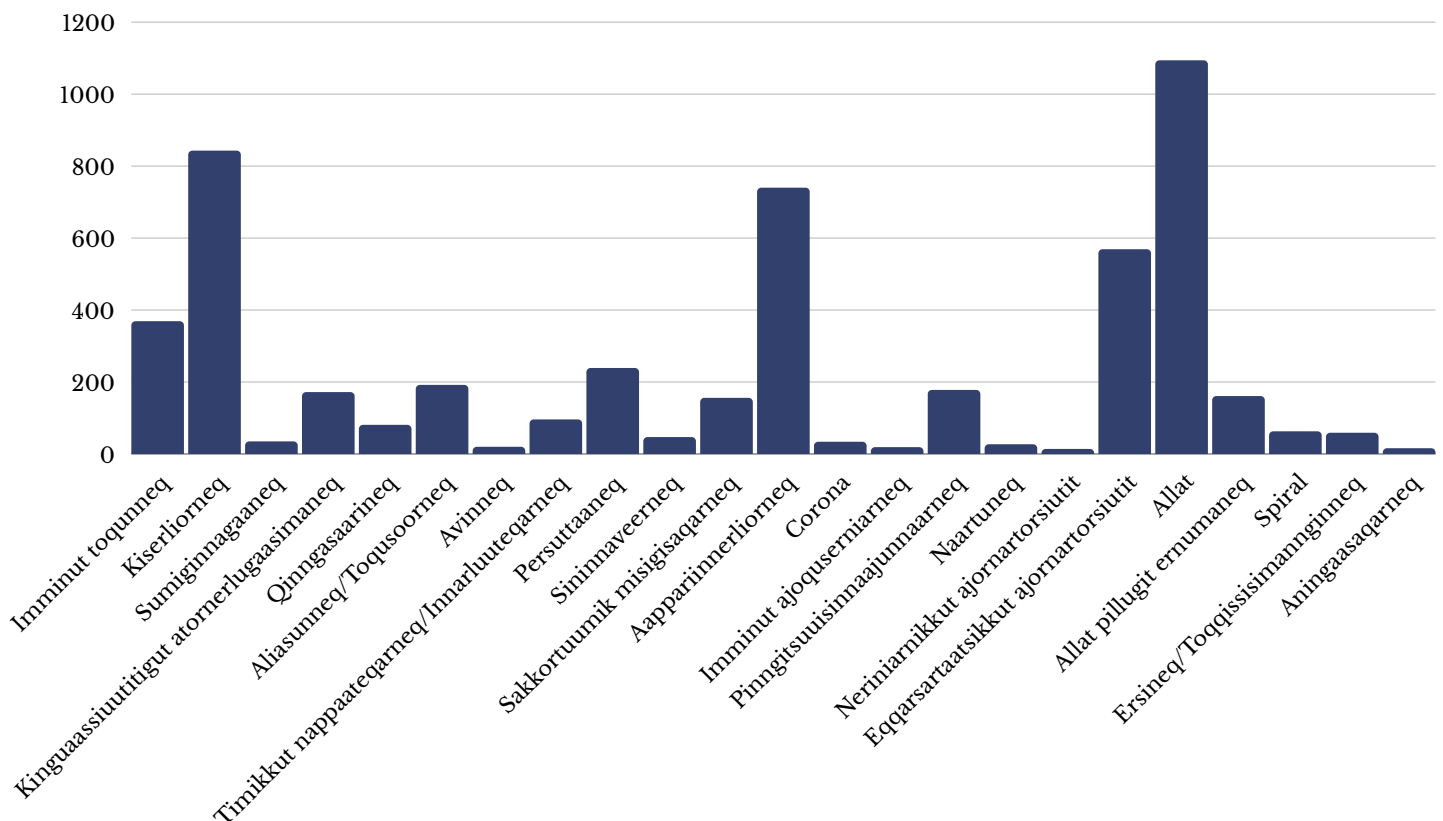
SAAFFIGINNINERMUT PEQQUTAASUT

2022-mi saaffiginnissutaakkajuttut sisamat ukuupput; kiserliorneq (843 saaffiginnissutit), aappariinnermi unammilligassanut attuumassutillit (740), eqqarsartaatsikkut unammilligassat (569) aammalu imminut toqunneq (369).

Saaffiginnissutit "Allat"-inik (1.094) inissinneqarsimasut ilaatigut maqaasinermik misigissusaasinnaapput, kukkullutik Tusaanngamut sianertoorerit, ilinniarnermut tunngasunik apeqqutit, meeqqanik perorsaanermut siunnersorneqarnissamik pisariaqartitsinerit qulequttanillu aalajangersimasunik eqqartuerusunnerit.

Saaffiginninnermut peqqutaasut naliginnaanerpaat takussutissiami takuneqarsinnaapput, immikkoortullu makuupput:

- Sumiginnagaaneq (35)
- Kinguaassiuutigut atorerlugaasimaneq (172)
- Qinnagaraaneq (81)
- Aliasunneq imaluunniit toqusoorneq (192)
- Avinneq (20)
- Timikkut nappaateqarneq imaluunniit innarluuteqarneq (96)
- Persuttaaneq (239)
- Sininnaveerneq (47)
- Sakkortuumik misigisaqarneq (156)
- Corona (34)
- Imminut ajoquserniarluni pissusilersorneq (19)
- Pinngitsuuisinnaajunnaanermut ajornartorsiutit (178)
- Naartunneq (27)
- Neriniarnikkut ajornartorsiutit (14)
- Allat pillugit ernumaneq (161)
- Arnat spiral pillugu suliamut sunnigaasimasut (63)
- Ersineq imaluunniit toqqissisimannginneq (59)
- Aningasaqarnikkut ajornartorsiutit (16)

KISERLIORNEQ

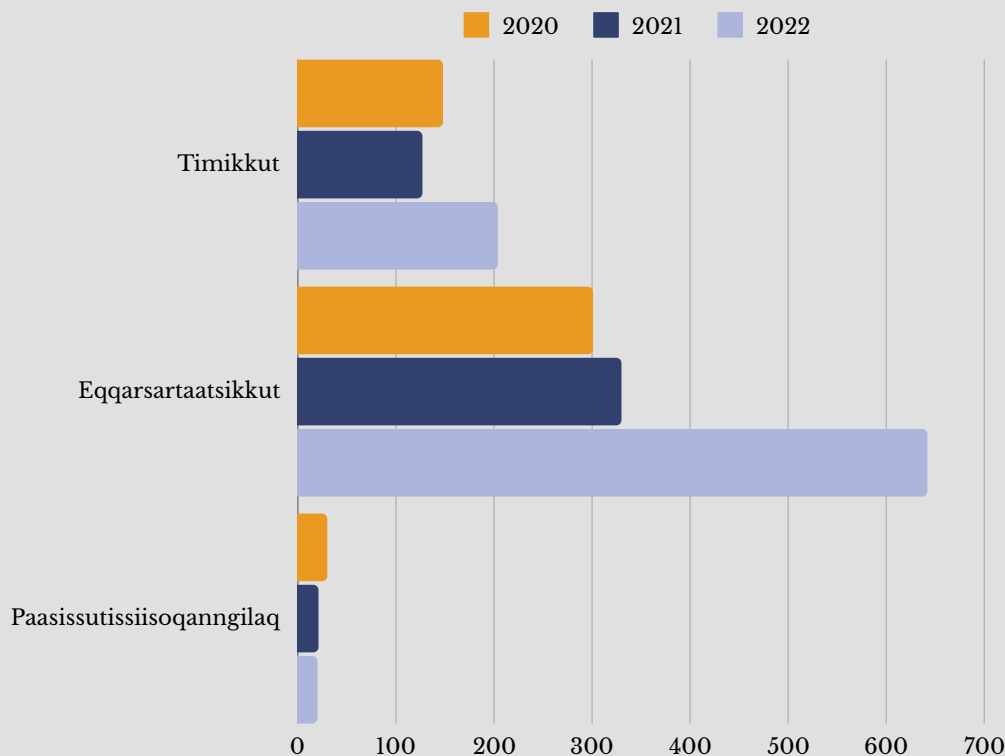
Kiserliortutut misigineq peqqutigalugu innuttaasuni inersimasut 843-rut Tusaanngamut 2022-mi saaffiginnipput. Kisitsit taanna ukiup siulianut sanilliullugu, 2021, 353-inik (72%) qaffariarpoq.

Tusaanngami sulisut, innuttaasut saaffiginnittut ikiorluarumallugit paasilluarumallugillu, saaffiginnikkaangata qanorpiaq kiserliornersut maluginiartarpaat. Tamanna soorlu timikkut kiserliornerusinnaavoq imaluunniit eqqarsartaatsikkut kiserliorneq.

Timikkut kiserliorneq, najorneqannginnermik imaluunniit inunnik attaveqannginnermik isumaqartinneqarpoq. Tamanna pisinnaavoq inuk piffissami sivisuumi inussineq ajoruni, ilaatigut soorlu ilaqtut kammalaatillu ungasissumi najugaqarnerat imaluunniit nappaat, timikkulluunniit innarluuteqarneq peqquataallutik. Timikkut kiserliorneq mattusimasutut misigilersitsisinnaavoq, ungasittut aamma timikkut attaveqarnermik peqateqarnermillu maqaasineqalertarlutik.

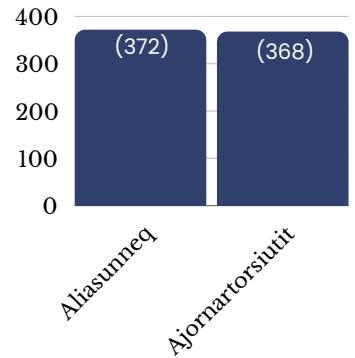
Eqqarsartaatsikkut kiserliorneq mattusimasutut misigissutsikkullu kiserliortutut nassuiarneqarsinnaavoq. Ilaatigut allanik peqateqaraluarluni kiserliortutut misiginnermut tunngasinnaavoq, inuit attaveqarfigisartakkallu misigissutsitigut attaveqarneq paaseqatigiinnerlu amigartut, imaluunniit artorsaatit eqqartorsinnaannginnerinik misigineq. Aamma inuit akornaniikkaluarluniluunniit ilorpiakkut paasineqannginnermik, immikkoortitaanermik imaluunniit ataqqineqannginnermik misiginerusinnaavoq. Eqqarsartaatsikkut kiserliornerup aliasulernermik, imaqannginnermik aamma siunertaqannginnermik misigititsilersinnaavoq.

2022-mi timikkut kiserliortutut misigalutik Tusaanngamut saaffiginnittut 204-raapput, eqqarsartaatsikkullu kiserliortutut misigisut 642-rut. Saaffiginnittoq ataaseq timikkut eqqarsartaatsikkullu kiserliornermik tunngaveqarsinnaavoq.

AAPPARIINNERMI AJORNARTORSIUTIT

2022-mi innuttaasuni inersimasut asanninneq peqqutaalluni aliasunneq pillugu Tusaanngamut saaffiginnittut katillugit 372-iupput, aappariinnermilu unammillernartut pillugit saaffiginnittut 368-iullutik. Taakkunani saaffiginnittuni siusinnerusukkut aapparimasamut imaluunniit nuliariinnut tunngasunik oqaloqateqarnermut aamma imaqarput. Tamatuma saniatigut innuttaasut nuliariinnermut tunngatillugu siunnersorneqarusullutik saaffiginnipput.

Asanninneq peqqutaalluni aliasunneq, tassa qimanneq, pillugu saaffiginnittut misigissutsikkut anniarnermik, assigiinngitsutigut ersertunik aallaaveqarsinnaapput. Ilaasa nassuiartarpaat nikallunganeq ataavartoq ullormut ingerlaqatigalugulusooq. Allaniq peqateqaraluarluniluunniit annaasaqartutut kiserliortutullu misigineq malitsigisarpa. Saaffiginnissutit ilaat ilaatigut aliasunnermik, taamaasillunilu taassumunnga inummut annaasamut maqaasinnermik pilersitsisarpoq, aappariinnerminnilu misigisimasanik kingumut takorluuilersitsisarlu.

26. Asanninneq peqqutaalluni aliasunneq aappariinnermilu ajornartorsiutit pillugit saaffiginnissutit amerlassusaat

Aappariinnermi ajornartorsiutit saaffiginnissutigineqartartut assigiinngitsorujussuusinnaapput pisariusinnaallutillu. Oqaloqatigiinnikkut ajornartorsiutinut tunngasinnaavoq, ilaatigut aapparimasamut erseqqarissumik oqaasinnguisinnaannginneq imaluunniit iluamik tusarnaarsinnaannginneq, paatsooqatigiinnermik nukillalaarnermillu pilersitsisarlu. Ningarneq/sangianneq aamma tatiginninnerup aserorneqarnera, soorlu allasiorneq allatigulluunniit tatiginninnerup aserorneqarneratigut. Naatsorsuuteqarneq aamma isumaqatigiinnginnermik pilersitsisinaavoq, soorlu illumi suliasat aappariit assigiinngitsumik paasinnittariaaseqarfigisinaavaat, imaluunniit aningaasaqarneq siunissamulluunniit assigiinngitsunik kissaateqarneq. Meeqqanik perorsaanermut isumaqatigiinnginnerit, uippakajaarneq inuunermilu allannguinerit, qanilaarnermik amigaateqarneq inuunermiluunniit pissusilersuutit assigiinnginneri aappariinnerliortitsisinaapput.

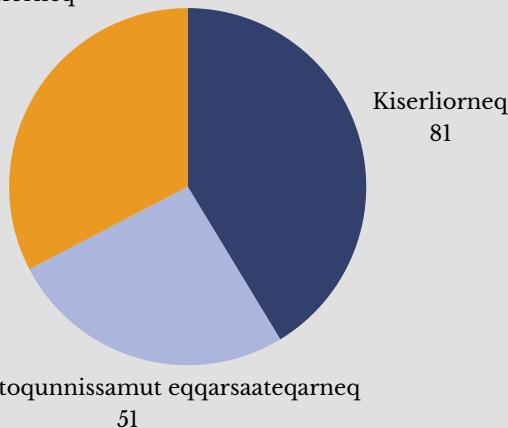
Innuttaasut asanninneq peqqutaalluni aliasunneq pillugu saaffiginnikkaangata, saaffiginninnermut peqqutaasut assigiinngitsut arlallit nalunaarsorneqartarput. 2022-mi aliasullutik saaffiginnittut 372-iupput, taakkunani 64-it "aappariinnermi ajornartorsiutit"-tut nalunaarsorneqarput. Allat 81-it kiserliortutut misigisut, 51-illu imminut toqunnissamik eqqarsaateqartut. Saaffiginnittoq ataaseq misigissutsit taakku tamaasa atorsinnaavai ilaalluunniit.

Innuttaasut 368-it aappariinnermi ajornartorsiutit pillugit Tusaanngamut saaffiginnissimapput. Saaffiginnittuni taakkunani 64-it kiserliorneq misigisimavaat, 66-it persuttaaneq misigisimavaat, 64-illu asanninneq peqqutaalluni aliasunneq.

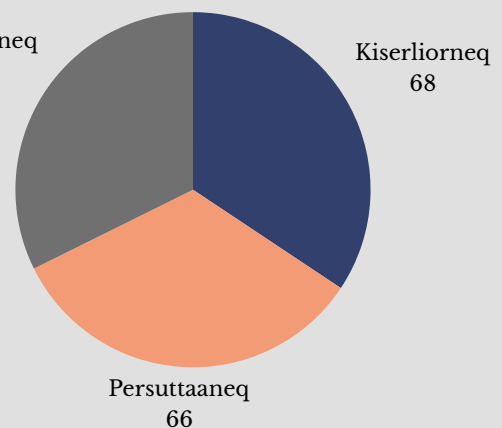
ALIASUNNEQ

AJORNARTORSIORNEQ

Aappariinnermi ajornartorsiorneq
64

Aliasunneq
64

27. Immikkoortunik assigiinngitsunik asanninneq peqqutaalluni aliasunnermi tunngatillugu saaffiginnissimasut amerlassusaat

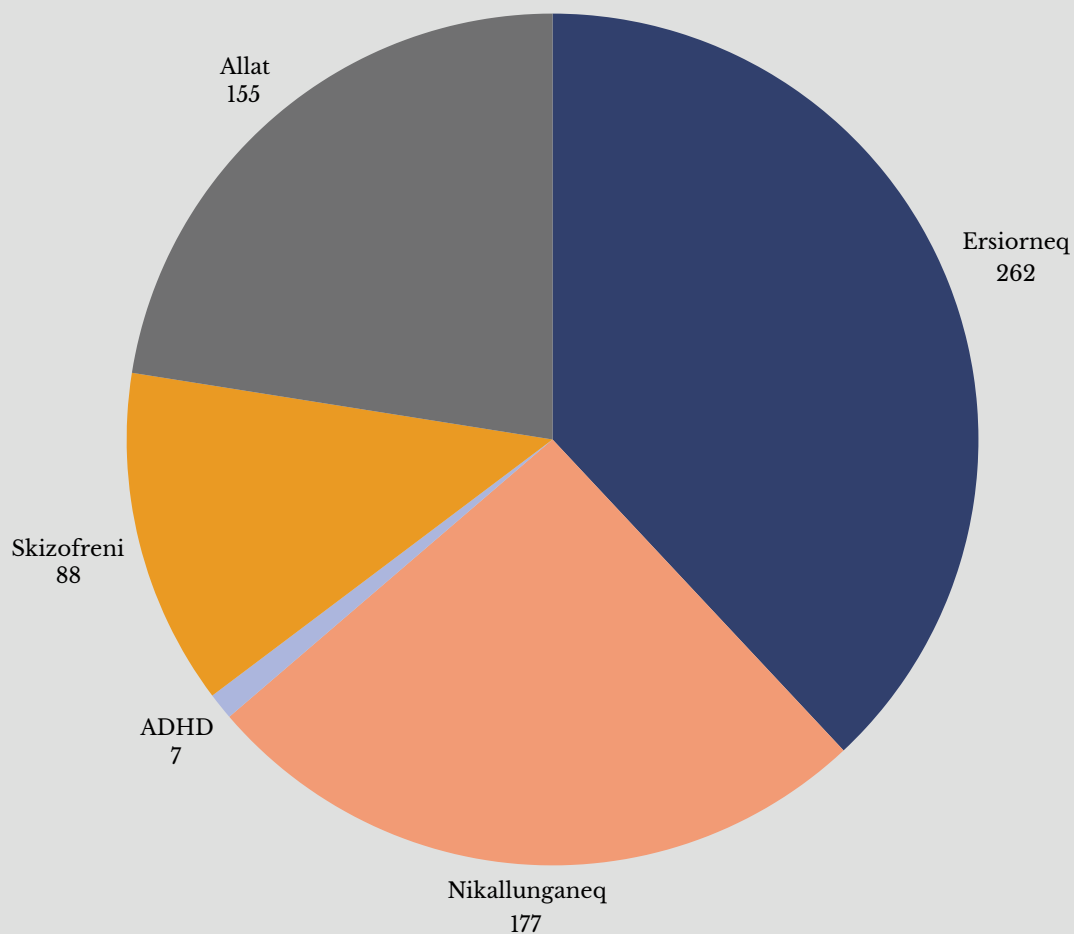
28. Immikkoortut assigiinngitsut aappariinnermi ajornartorsiutit peqqutaallutik saaffiginnissimasut amerlassusaat

EQQARSARTAATSIKKUT AJORNARTORSIUTIT

2022-mi inersimasut eqqarsartaatsikkut unammillikkat peqqutaallutik saaffiginnissimasut 569-it nalunaarsorneqarsimapput.

Eqqarsartaatsikkut unammillernartuni saaffiginnissutaasut nalinnaanerpaat ersiornermut tungapput (saaffiginnittut 262), nikallunganeq (177), ADHD (7), skizofreni (88), allallu (155). Immikkoortuni peqqutaasuni eqqaaneqartoq "allallu", uippakajaarneq, eqqarsaatersorneq, sakkortuumik misigisaqarsimaneq, ernumaneq, nikallunganeq, eqqarsartaatsikkut akornuteqarneq sinnattupilunnerlu eqqaaneqarput.

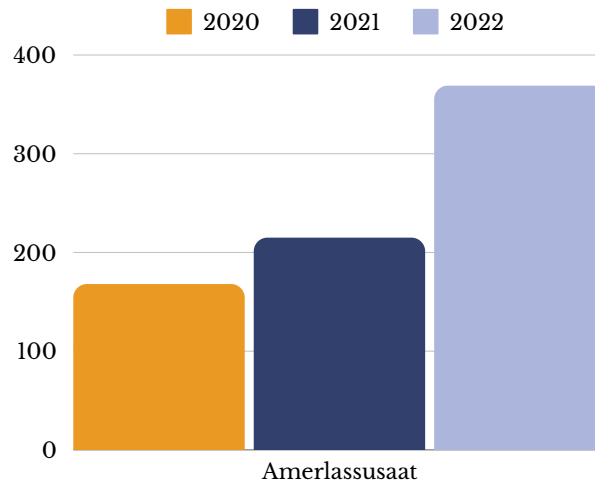
Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiuteqarneq pillugu saaffiginnittut amerlassusaat immikkoortuni saaffiginnittunit ikinnerupput, tassani peqqutaavoq saaffiginnittoq ataaseq assigiinngitsunik peqquteqarluni, immikkoortunullu allanut inissinneqarsimasunut saaffiginnissinnaammat.

IMMINUT TOQUNNEQ

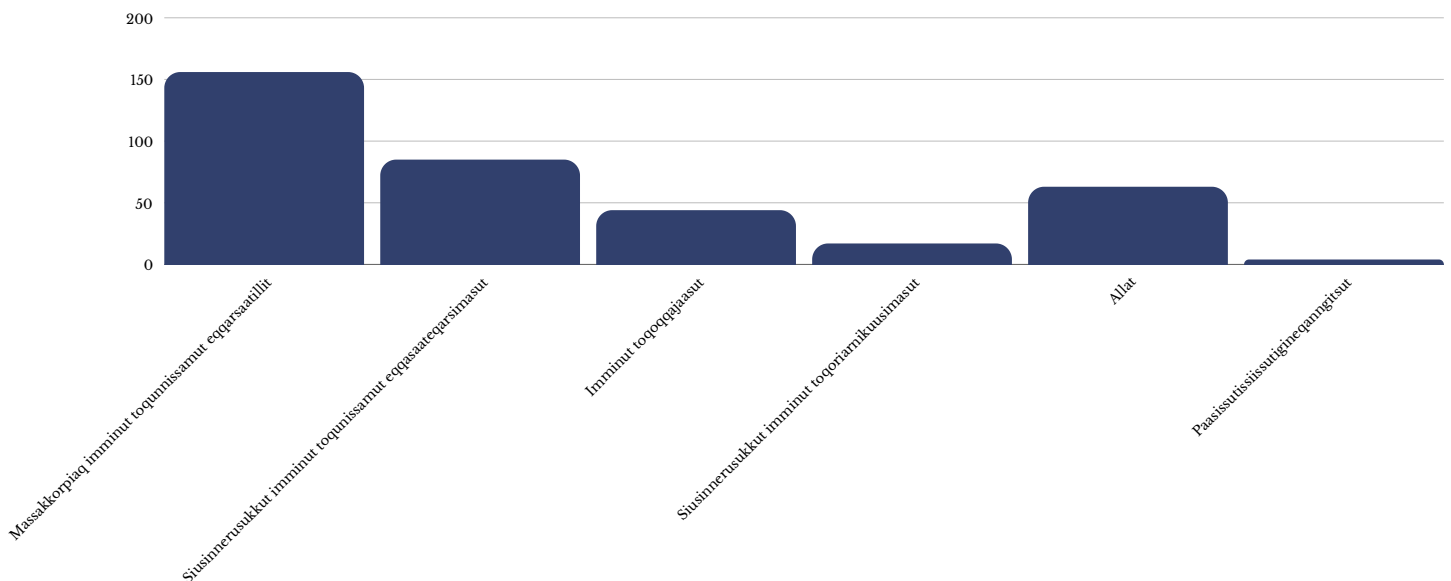
2022-mi Tusaannga imminut toqunneq pillugu 369-eriaq saaffigineqarpoq. 2021-mi imminut toqunneq pillugu saaffiginnittut 215-iusimapput, 2021-milu 168-iullutik.

Imminut toqunneq pillugu saaffiginnissimasut amerlisimaneri isumaqanngilaq Kalaallit Nunaanni imminut toquttut amerleriartut. Pissutaasinnaasoq tassaavoq piffissap ingerlanerani innuttaasuni Tusaannga ilisimaneqarnerulernera, tamanna ukiut tamaasa saaffiginnittut amerlinerisa takutippaat.

30. Imminut toqunneq pillugu saaffiginnittut ukiumut agguataarlugit amerlassusaat

2022-mi immikkoortunut assigiinngitsunut agguarneqarsimallutik, imminut toqunneq pillugu 369-it nalunaarsorneqarsimapput. Taakkunani innuttaasut 156-it tassanerpiaq imminut toqunnissamik eqqarsaateqarsimapput, 85-it siusinnerusukkut imminut toqunnissamik eqqarsaateqarsimallutik Tusaanngamut saaffiginnissimapput, innuttaasut 63-it immikkoortuni aalajangersimasuni ilaanngitsuni imminut toqunnissaq pillugu saaffiginnissimapput, innuttaasut 44-rut imminoqqajaasimapput, 17-it siusinnerusukkut imminut toqoriarnikuusimapput, sinnerilu sisamat imminut toqunnissamut suna peqqutiginerlugu paasissutissiisutigitisimangilaat.

31. Imminut toqunnermut tunngatillugu immikkoortunut assigiinngitsunut agguataarneri

EQIKKAANEQ

Tamaat isigalugu Tusaanngap aallartinneraniit saaffiginnittartut amerleriarujussuarsimanagerat pissutigalugu, ukioq 2022 ulapaarfiunerpaasimavoq, 2021-mut sanilliullugu saaffiginnittut amerlassusaat 48%-imik amerleriarsimapput. Pingaartumik ukiup affaata kingulliup ingerlanerani saaffiginnittut amerlinerat malugineqarnerpaasimavoq, ukiup affaanit sanilliullugu.

Tusaannga tassaavoq nuna tamakkerlugu neqeroorut taamaattumillu kommuninit tallimanit tamanit saaffiginnittunik tigusaqartartoq. Kommuni innuttaasut tamaasa amerlassusaat eqqarsaatigigaanni, Kommune Kujalleq taannaavoq innuttaasut amerlassusaat naapertorlugit saaffiginninnermut procenteqarnerpaasoq. 2022-mi Kommune Kujallermi innuttaasut 9,98%-ii Tusaanngamut saaffiginnipput. Qeqqata Kommunian taannaavoq innuttaasut amerlassusaat naapertorlugit saaffiginnittunik kisitsisikinnerpaasoq, innuttaasut 4,4%-ii 2022-mi saaffiginnissimmata.

2022-mi illoqarfimmi najugalinnit Tusaannga saaffiginnissutit 2.838-nik tigusaqarpoq nunaqarfinnilu innuttaasuniit 324-it. Maluginiarneqassaarli 2022-imi innuttaasut 88%-ii illoqarfinni najugaqarmata agguataarnerat taama inissippoq.

2022-mi Tusaannga-mut saaffiginninnermut pissutaanerpaasoq tassaavoq kiserliorneq (23%). Innuttaasut inoqatiminnut qanillinaveersaarnerat pissutigalugu kiserliorsinnaapput, amerlanertigulli eqqarsartaatsikkut kiserliorneq pissutaalluni, innuttaasut kiserliorneq pigisarpa. Taamaattumik kiserliorneq ajornartorsiorujussuarnermi oqaloqatissaaleqisarnermeersuusinnaavoq, inooqataasunit paasineqannginnermeersuusinnaavoq innuttaasullu misigissusaanik akuersaarneqannginnermeersuusinnaalluni.

Kiserliorneq pissutigalugu saaffiginninnermut tullertut saaffiginninnerit Tusaanngap tigusaq innuttaasuneersuupput aappariinnerminni ajornartorsiuteqartut (20%). Aappariinnermut tunngatillugu saaffiginnissutit asannineq pequtaalluni aliasunnermut, kiserliornermut, imminut toqukkusunnermut, persuttaanermit aamma/imaluunniit aappariinnermi ajornartorsiornermut peqquteqakkajuttarput. 2022-mi saaffiginnissut nalinginnaanerpaat pingajuat eqqarsartaatsikkut ajornartorsiuteqarnermut attuumassuteqarpoq (15%). Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiuteqartunit saaffiginninnerit amerlanertigut ersinermik (46%), nikallungarujussuarnermik (31%), aammalu uippakajaarnermik PTSD-millu tunngaveqarsinnaasarput.

2022-mi saaffiginnissut nalinginnaanerpaat sisamaat imminut toqunnissamut attuumassuteqarpoq (11%). Taakku saaffiginnissutit innuttaasut imminut toqunnissamut namminneq eqqarsaataannut imminullu/-unniit toqoriarnissaannut tunngasorujussuusimapput. 2022-mi innuttaasuniit saaffiginnissutit 22-t innuttaasut imminut toqunnialersuneersuupput. Innuttaasut ikiyeqarulluni kinaassutsiminik isertuussinini taamaatiinnarneratigut Tusaanngap siunnersuisartuisa innuttaasut oqaluullugulu ikiortarpaat pinasuartumillu politiinit peqqinnissaqarfinnilu ikiorsarneqartillugu. Innuttaasut qanigisatik imminut toqunnissamut ajornartorsiorut ernummatigalugit imaluunniit qanigisatik imminut toqussimatillugit Tusaanngamut attaveqartarputtaq.

2022-mi inersimasut 3.442-rut kiisalu meeqqat inuusuttullu 385-it Tusaanngamut attaveqarsimapput. Taamaattumik saaffiginnittut 10-uaangata 9-t inersimasuusarput, taamaattumillu 2022-mi Tusaanngap atuisui pingaarnertut tassaallutik inersimasut. Pissutsit 2019-imi, 2020, 2021-milu taamaapputtaaq.

Meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukiullit amerlassusaat isigissagaanni, Kalaallit Nunaanni, 2022-mi saaffiginninnermut procenti katillugu 3%-iuvoq.

2022-mi inersimasut Tusaanngamut attaveqartut akornanni 76%-ii arnaapput 23%-iilu angutaallutik. Inersimasuni attaveqartut 21-nit 39-inut ukiullit amerlanerpaapput. Innuttaasut suliffeqanngitsut katillugit 26%-iupput.

2021-mit sanilliullugu (saaffiginnittut 283), 2022-mi Tusaannga meeqqanit inuusuttunillu saaffiginnissutit (saaffiginnittut 386) amerlanerusunik tigusaqarnerusimavoq. Meeqqaniit inuusuttunillu uteqqiattumik saaffiginninnerit 2022-mi appariaateqarsimapput, saaffiginneqqaarnerilli amerlisimallutik.

Meeqqani inuusuttunilu 13-15-nik ukiulinni Tusaanngamut saaffiginnittut amerlanerpaasimapput (saaffiginnittut 150), malitsigaat 16-17-inik ukiullit (saaffiginnittut 107).

Meeqqani inuusuttunilu 2022-mi saaffiginnittuni, 74%-it nivarsiaraapput, 19%-illu nukappiaraallutik.

Nivarsiaraqqat arnallu oqarasuaatikkut siunnersuisarfinnut saaffiginnittut amerlanerusarnerat sumi tamani atuuppoq.

2022-mi meeqqat inuusuttullu akornanni Tusaanngamut saaffiginninnerit kiserliornermut tunngasut amerlanerpaasimapput.

Saaffiginnissutit 2021-mut sanilliullugit imminut toquttarnermut, eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutinut, nakuusernermut, kinguaassititigut kannuttaatsuliornermut atorneerluinermullu, kiisalu aliasunnernut toqusoornernullu tunngasut amerlanerupput.

PERIUTSIT PAASISSUTISSALLU PITSAASSUSAI

Innuttaasunik oqaloqateqarnerit ataasiakkaat tamaasa tunuliaqutaralugit paasissutissanik Tusaanngami siunnersortit nalunaarsuisarput. Nalunaarsuinermi immersuiffissaq oqaloqateqarnerup kingorna siunnersortimit immersorneqartarpoq. Nalunaarsuinermi immersugassap immersornerani atugassat paasissutissanik aalajangersimasunik siunnersortit apersueqqusaanngimmata paasissutissatigut atortunut tunngaviusuni paasissutissani allanngorartarpoq. Taamaalilluni assersuutigalugu innuttaasup ukiuinut, najugaqarfianut ilaalu ilanngullugit naleqqiullugu kinaassusersiortumik nassuiaaneq pineqarpoq. Taamaattumik kisitsisit tatiginassusii nalorninartoqarsinnaapput. Aammattaaq saaffiginninnermut pissutaasunut naleqqiullugu kisitsit annikitsuaqqat pineqarput, taamaattumik kisitsisitigut paasissutissat taakku tatiginartuunatik taamaallaalli takussutissat atorneqarsinnaallutik.

Oqaloqatigiinnerit ataasiakkaat tamaasa kingorna paasissutissat annertussusaannut uku pissutaapput:

- **Innuttaasooq nakkutiginnippoq:** Innuttaasup nammineq aalajangertarparpa paasissutissat suut siunnersortimut avitseqatigissallugit, tamatumalu kingunerisaanik oqaloqatigiinnerup ingerlanerani paasissutissat suut nalaatsornerinnakkut siunnersortimit katersorneqarsinnaallutik.
- **Siunnersuineq kinaassutsimik isertuussivoq:** Kinaassutsimik isertuussinerup kingunerisaanik siunnersortip naatsorsuutigisinnaanngilaa inuunermi inissisimaneq pillugu paasissutissanik aalajangersimasunik innuttaasup avitseqateqarnissaa.
- **Oqaloqatigiinnerup misikkarissusia:** Oqaloqatigiinnerit ilai assut misikkarissuupput tamatumalu kingunerisaanik nalunaarsuinermi immersuiffimmi atugassanik paasissutissanik katersinissamik sammisaqarnissaq siunnersortimut sapernarsinnaalluni, tassa qaqugukkulluunniit pingaarnersaammat innuttaasumik oqaloqateqarnerup sammineqarnissaa.
- **Oqaloqatigiinnerup sivilissusaa ilusaalu:** Oqaloqatigiinnerit ilai sivikitsuusarput, taamaattumillu pissutsit attuumassuteqartut tamaasa pillugit paasissutissat katersornissaat ajornartarluni.

Aammattaaq paasissutissat pitsaassusaat pissutsinik makkuninnga unammillerneqartarluni:

- **Ajornartorsiuutit pisariusuunera:** Ilusit ajornartorsiuutillu pisariusut saaffiginnittarnerni annertooujussuupput. Ajornartorsiuutit tamarmik aallaaviatigut nalunaarsugaasussaagaluartut ajornartorsiuutit annertussusaat ajornartorsiuutillu akulerunneri paasissutissatigut atortut pisariunerulersissavai.
- **Uteqattaartumik attaveqartarneq:** Innuttaasooq Tusaanngamut arlaleriarluni saaffiginnittarsinnaavoq. Uteqattaartumik attaveqartarneq kisitsisitigut paasissutissanut ilaavoq taamaattumik atuisoq taanna paasissutissani arlaleriarluni ilaasinnaalluni. Oqaloqatigiinnermit tamatigut takuneqarsinnaaneq ajorpoq innuttaasooq siusinnerusukkut saaffiginnissimanersoq, taannalu taamaattumik paasissutissat atortuni saaffiginninnertut nutaatut ilanngunneqarsinnaalluni.
- **Paasissutissat amigaataasut:** Oqarasuaatikku siunnersuisarfiup ilusaa pissutigalugu, innuttaasup nammineq aalajangertussaavaa paasissutissat suut siunnersortimut ingerlateqqinneqassanersut taava soorunami atortuni paasissutissat amigaataalersinnaallutik. Paasissutissat amigaatigineqartillugit, assersuutigalugu oqaloqatigiinnermi suaassuseq ilisimaneqarnani oqaloqatigiinnerit taakku suaassutsip uuttuutit atorneqarnerani kisitsisitigut paasissutissanut ilaassanngillat.
- **Siunnersuisut suleriaasii assigiinngitsut:** Nalunaarsuinermi immersugassap immersorneranut naleqqiullugu innuttaasup avitseqatigisaanik paasissutissanik qanoq nassuiarneqarnissaanik siunnersortit aalajangersimasunik ilinniartinneqarneq ajorput. Tamatuma kingunerisaanik nalunaarsuinermi immersugassami paasissutissat nassuiarnerini siunnersortit suleriaasiat, tassunga ilanngullugu immikkoortut aalajangersimasut paasineqarnissaat assigiinngitsuusinnaapput.